

አሁን ለአራት መቶ ሰላሣ ዓመት ባርያ ሆነውና ተቆርቋሪ አጥተው የኖሩት ሰዎች ተቆርቋሪና አላቢ ለነፃነታቸውም የሚገደሩ አምላክ በማግኘታቸው በደስታ ተውጠዋል። ነገር ግን ወደፊት እንደምናየው ከነፃነት በፊት ላለው ውጣ ውረድ፤ እነዚህ ሰዎች የተዘጋጁ አይመስሉም። ያም ሆነ ይህ ሙሴ ቀጣዩ ሥራውን መቀጠል ነበረበት። ሕዝቡ እግዚአብሔር ሙሴን እንደላከው ከአመኑና ከተቀበሉት የሚቀጥለው ሥራ ወደ ቅኝ ገዥው ጠይም እንደባርያ አድርጎ ወደ ሚገዛው ወደ ፊርዮን ቀርቦ የተላከበትን ማብራራት ነው። ሙሴና አሮን እንዴት አድርገው ጉዳያቸውን እንዳቀረቡ ያብራራል። “ከዚህ በኋላ ሙሴና አሮን መጥተው ፈርአንን እንዲህ አሉት፤ የእሥራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ በምድረ በዳ በዓል ያደርግልኝ ዘንድ ሕዝቤን ልቀቅ። ፈርአንም ቃሉን እሰማ ዘንድ፤ እሥራኤልን እለቅ ዘንድ እግዚአብሔር ማነው? እግዚአብሔርን አላውቅም፤ እሥራኤልንም ደግሞ አለቅቅም አለ። እርሱም፤ የዕባራውያን አምላክ ተገናኝን፤ ቸነፈር ወይም ለይፍ እንዳይጥልብን የሦስት ቀን መንገድ በምድረ በዳ እንሂድ፤ ለአምላካችን ለእግዚአብሔር አንድንሰዋ እንለምንሃለን አሉት፤” (ዘፀአ. 5፡1-3)።

አሁን በዚህ ጥያቄ ላይ መልሱ ቀላል ሆኖ አልተገኘም፤ ጥያቄው የቀረበለት ፊርዮን ላከን የሚሉትን እግዚአብሔርን በፍጹም አያውቀውም። ፊርዮንም ቃሉን እሰማ ዘንድ እሥራኤልን እለቅ ዘንድ እግዚአብሔር ማን ነው? ፊርዮን በዚህ ጥያቄ ይህንን ቃል ብቻ በመናገር አላበቃም። በእራት ዘፀአት 5፡14 እንደተገለፀው፤ አዲስ የሠራተኛ አዋጅ እንዳወጣና የሥራ ሰዓትም እንዲራዘም በዕብራውያን ሠራተኞች ላይ የተመደቡት ግብዓውያን አለቆቻቸው ምንም ዓይነት እረፍት እንዳይሰጧቸው ተደረገ። ከዚያ በፊት የነበረው የጥሬ ዕቃ አቅርቦት ማለት ለጭቃ ሥራ፤ ለዕጡብ አገልግሎት የሚውል እንደ ገለባ አፈር እና ሌሎችም ጥሬ ዕቃዎች አሰሪዎቹ ያቀርቡ የነበሩት አሁን በራሳቸው በሰዎቹ እንዲቀርብ፤ ከዚህ በፊት ይሠሩት ከነበረው የምርት መጠን ከነበረው ብዛቱና መጠኑ እንዳይቀንስ አዋጅ ወጣ። በዚህ አዋጅ ምክንያትም በባርነት የሚገዙት እሥራኤላውያን ከነፃ አውጭ መሪዎች ጋር ግጭት

ፈጠሩ። በእሥራኤላውያን አማካይነት ሽማግሌዎች ተመርጠው የሥራ ከበደን ጥያቄ ለፊርዮን ቢያቀርቡም ተለሚነት ሊያገኙ አልቻሉም፤ (ዘፀአ. 5፡15-16)። እዚህ ላይ ነው እሥራኤላውያን ከነፃነት በፊት ላለው አልተዘጋጁም የተባለው። በዘፀአት 5፡21 እንዲህ የሚል ቃል ተመዝግቧል፤ “እርሱም በፊርዮንና በባሪያዎቹ ፊት ሽታችንን አግምታችኋልና፤ ይገድሉንም ዘንድ ለይፍም በእጃቸው ለጣችኋቸዋልና እግዚአብሔር ይመልከታችሁ ይፍረድባችሁም አሏቸው።”

ይህ ቃል የሚያሰረዳው ዕብራውያን የሰሙት የነፃነት አዋጅ በቀላሉ የሚከናወን መሰሏቸዋል። ሙሴም መጀመሪያ እግዚአብሔር ሲልከው ፊርዮን በቀላሉ እንደማይለቃቸው ነግሮት ሳለ ለዚያ ረጅምና ውስብስብ ትግል የተዘጋጀ አይመስልም። ይህንን ለመረዳት ሙሴ የሚለውን እንሰማ። “ሙሴም ወደ እግዚአብሔር ተመለሰና ጌታ ሆይ ስለምን ይህን ሕዝብ አለከፋህ? ስለምንሰ ላከኝ? በሰምህ እናገር ዘንድ ወደ ፊርዮን ከገባሁ ወዲህ ይህንን ሕዝብ አስከፍቷልና አንተም ሕዝብህን ከቶ አላዳንከውም አለ” (ዘፀአ. 5፡22-23)። ሙሴ በመከራና በጭንቀት የተቀጠቀጠው የእሥራኤል አእምሮ፤ የነፃነት አዋጅ ሲሰማ አሜን ብሎ የተቀበለውን ያህል ሰውን የሚንቅ ስለ መከራና ስለጭንቅ ምንም ዓይነት የማያውቀው ፊርዮን ወደዚያው በቀላል ይቀበላች መስሎት ያቀረበው ጥያቄ ከመከሸፉም በላይ እንደገና አዲስ የመከራና የጭንቅ አዋጅ በመውጣቱ ተገርሟል። ያልገባው ነገር ቢኖር፤ ያቀረበው ጥያቄ ምን ያህል ከባድ መሆኑን ነው።

አሁን በአሜሪካን አገር የሚኖሩትን የውጭ አገር ሠራተኞች ወይም በቅርቡ ወደ ሀገሪቱ የገቡትን ሰዎች እንድ ነፃ አውጭ መጥቶ ላውጣ ቢል ምን ያህል ከባድ እንደሆነ መረዳት ይቻላል። ስለዚህ ሙሴ በራሱ አእምሮ እግዚአብሔር የገባውን ያህል በፊርዮን አእምሮም ልኮ እንደሱ ገብቶታል ብሎ ያመነ ይመስላል። ይሁን እንጂ ሁለቱ የተለያዩ ሰዎች ናቸው። ፊርዮን እሥራኤላውያን ቢወጡ ጥቅም የሚያጣ ሲሆን ሙሴ ደግሞ እሥራኤላውያን ቢወጡ የነርሱ መሪ የሚሆን ሰው ነው። በመሠረቱ

እግዚአብሔር ሙሴን ሲልከው በከባድ ተአምራት እንጂ እንዲሁ በቀላሉ እንደማይለቅ በዘፀአት 41 22-26 በደንብ ተገልጿል፤ ሙሴ የረሳው ይህንን ነው።

ይህንን ሳስብ የሙሴ ልብ ገርነት አንድ ኢትዮጵያዊ ባለሥልጣን ካወሩኝ ወሬ ጋር ተሰማማልኝ። ሰውየው ወደ ኮሚኒስት አገር ልዑክ መርተው ሊሄዱ ሲነሡ መሪው ልዑካኖቹ ከሚሄዱበት አገር ሊገጥማቸው የሚችለውን ገጠመኝ ሲያስረዱ፤ ምንአልባትም ሊያውቁን ስለማይችሉ ራሳችንን ለመግለፅ መዘጋጀት አለብን አሏቸው። አንደኛው ወጣት እንዴ! እኛኮ የመንግሥት ልዑካን ነን አሉኝ። አንዳንድ ጊዜ እንኳን እኛ ልዑካኖቹን አገራችንና መንግሥታችን የማይታወቅበት ቦታ ልንደርስ እንችላለን ሲሏቸው በጣም የተናደደው ወጣት ልዑክ ልክ የልዑካኑ መሪ ያሉት ሲገጥሙ ከመጠን በላይ ተገረመ።

ለዚህ ነው እግዚአብሔር ሙሴን በፈርዖን ልብ ያለውን እንዲያውቅና እንዲረዳ፤ ከዚያም በኋላ አሰከ መጨረሻው ድረስ ተልዕኮውን በትዕግስት እንዲወጣ ከላይ ምዕራፉንና ቁጥሩን ያስቀመጥነው ጥቅስ የሚያስረዳን። ሙሉ ቃሉ እንዲህ ይነበባል። “ወደ ግብፅ ስትመለስ በእጅህ ያደረግሁትን ተአምራት ሁሉ በፈርዖን ፊት ታደርገው ዘንድ ተመልከት፤ እኔ ግን ልቡን አጸናዋለሁ፤ ሕዝቡንም አይለቅቅም። ፈርዖንንም እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ እሥራኤል የበኩር ልጅ ነው፤ ይገዛልኝ ዘንድ ልጄን ልቀቅ አልሁህ፤ አንተም ትለቀው ዘንድ እንቢ አልክ። እነሆ የበኩር ልጅህን እንድላለሁ፤ ትለዋለህ፤” (ዘፀ. 41 21-23)። ሙሴ የተላከበትን ዓላማ ፈርዖን ሊቀበለው የሚችለው በግብፅ ያለው በኩር ሁሉ በሞት አስኪቀጣ ድረስ ነበር። ስለዚህ ነበር የሙሴ ለረጅም ጉዞ አለመዘጋጀት ምራትን ያስከተለበት። አሁን እንግዲህ ከላይ ያሉትን ነገሮች ስናጠቃልላቸው ሦስት ድርጊቶች እናያለን።

1. ፈርዖን በምንም ዓይነት በኃይል ካልሆነ በስተቀር እነዚህን ሰዎች አይለቅም፤

2. የሚቃወማቸው ሙሴ በትክክል እንደገና ለሁለተኛ ጊዜ ጥያቄ ጠይቆ ለረጅም ትግል መዘጋጀት አለበት፤
3. ነፃ የሚወጡት ሰዎች የእግዚአብሔር የበኩር ልጆች ስለሆኑ በግድ ነፃ መውጣት አለባቸው። በመሆኑም ከላይ ሙሴ በጠየቀው መሠረት መልሱ ዘፀአት 61 7 ስቃያቸውና መከራቸው በእግዚአብሔር ዘንድ ተሰምቷል። በዘፀአት 319 ግብፃውያን እስራኤላውያንን አስጨንቀዋቸዋል፤ በአጠቃላይ በሕግ ቋንቋ አባባል የሰው ልጅ በሕግ ፊት እኩል ነው፤ የሚለው መብት የላቸውም። ለእራት መቶ ሰላሣ ዓመት የመናገር፤ የመሥራት፤ በአጠቃላይ የሰው ልጅ ሊያደርገው የሚገባው ነገር በሙሉ አልተደረገላቸውም፤ ወይም አላገኙም። ስለዚህ ነፃነት ያስፈልጋቸዋል። ነፃ ለመውጣትም ባለቤትነቱን የወሰደው እግዚአብሔር ነው።

ከላይ እንደተገለጸው ለዚህ ነፃነትም መሣሪያ ተዘጋጅቷል፤ ይኸውም ሙሴ ነው። ሙሴም ምን እንደሚያደርግ ተነገሮታል። ፈርዖን ደግሞ በሰላማዊ መንገድ ነፃ ለመስጠት ፈቃደኛ አይደለም። የመጀመሪያው እርምጃ ፈርዖንን በሰላማዊ መንገድ መጠየቅ ነው። በመጀመርያ ከላይ እንዳየነው እግዚአብሔርን እንደማያውቅ መልሷል። ለሁለተኛ ጊዜ በተአምራት ተሞክረ፤ (ዘፀ. 71 8-13)። በዚህ ላይ የፈርዖን ጠቢባንም በትክክል ሙሴ እንዳደረገው አደረጉ። በዚህም ምክንያት ፈርዖን እሥራኤላውያንን ለመልቀቅ ፈቃደኛ አልሆነም። በሁለተኛ ደረጃ በቁጥር 8 እንደተመለከተው ውህድ ወደ ደም እንዲለወጥ ተደረገ፤ የፈርዖን ጠቢባን አብረው ውህድን ደም አደረጉ፤ ነገር ግን ደሙን ወደ ውህነት መለወጥ አልቻሉም። አሁንም ፈርዖን በዚህ ልቡ አልራራም። በሦስተኛ ደረጃ ግን የእንጓጉቸር መንጋ በአገሩ ሲለቀቅ የፈርዖን ጠቢባን ምንም ሊያደርጉ አልቻሉም።

በዚህ ጊዜ ፈርዖን ለድርድር ቀረበ፤ (ዘፀአ. 81 8-11)። ከዚያ ጊዜ በኋላ ሙሴ እንደሚያሸንፍና ተልዕኮውን በድል እንደሚያጠናቅቅ አመነ። የሚቀጥለው ቅማል፤ ዝንብ፤ ጨለማ፤ በረዶ፤ የከብት መቅለፍት እነዚህ ሁሉ በግብፃውያን ላይ ሲደረጉ

በእሥራኤላውያን አልተደረጉም። ፈርዖን ግን ሕዝቦቹን ሊያድን ወይም ሊከላከል አልቻለም። በድሉ መጠናቀቂያ ፈርዖን የሚከተለውን ቃል ተናገረ። “ፈርዖንም ሙሴንና አሮንን በሌሊት ጠርቶ እናንተ የእሥራኤል ልጆች ተነሱ! ከሕዝቤ መካከል ውጡ! ሂዱ! እንዳላችሁም እግዚአብሔርን አገልግሉ! እንዳላችሁም መንገዳችሁንና ከብቶቻችሁን ውሰዱ! ሂዱም እኔንም ደግሞ ባርኩኝ አለ።” (ዘፀአ. 12፡ 31-32)። ከዚህ ጊዜ በኋላ እሥራኤላውያን ከላይ የተዘረዘሩትን መቅሰፍቶች አያዩና በጠላቶቻቸው ላይ የተደረገውን ተመልክተው ጉዟቸውን ቀጠሉ።

በዚህ ቀን አንድ ታላቅ ነገር እንዲያደርጉ በአእምሮአቸው ሁል ጊዜ እንዳይረሷት ጥብቅ ትእዛዝ ተሰጣቸው። ቃሉም የሚከተለው ነው፤ “ይህች ሌሊት ከግብፅ ምድር ሰላወጣቸው ለእግዚአብሔር የተጠበቀች ናት! ይህች ሌሊት በእሥራኤል ልጆች ሁሉ ዘንድ እስከ ልጅ ልጃቸው ድረስ ለእግዚአብሔር የተጠበቀች ናት!” (ዘፀአ. 12፡ 42)። እዚህ ላይ የምንገነዘበው ነገር እሥራኤላውያን ሁል ጊዜ ሊረሱት የማይገባው በሕይወታቸው ሁሉ እስከ ዘላለም ድረስ እንዲያስታውሱት የተሰጣቸው ማስጠንቀቂያ ይህንን የነፃነት ቀን እንዳይረሱት ነው! ይህም ትዝታ።

1. ያ የመከራ፣ የጭንቅ፣ የጨኸትና የስቃይ ጊዜ ያለቀበትና እነሱም በሕግ ፊት እንደ ሰው የተቆጠሩበት በመሆኑ ሁል ጊዜ ነፃ ያወጣቸውንና የነፃነት ባለቤት ያደረጋቸውን ከፈርዖን የሚበልጠውን እንደሉ ያለ ሌላ አምላክ የሌለ እሱ ብቻ አምላክና ጌታ የሆነውን እግዚአብሔርን እንዲያከብሩ!
2. ከአሁን በኋላ እንደዚህ ዓይነት በደል እነርሱ እንዳይበድሉ! የነፃነቱ ዓላማ በፈርዖን አምላክና በእሥራኤላውያን አምላክ መካከል ያለው ልዩነት! የእነ ፈርዖን አምላክ ሰው መበደል እንደ ሕግ የሚያደርግ ሲሆን የእሥራኤላውያን አምላክ ግን ሰውን ማከበር እንጂ መበደል ኃጢአት መሆኑን የሚያረጋግጥ ነው።

3. ነፃነታቸው ለእግዚአብሔር ለመግዛት በመሆኑ ሁልጊዜ አምላካቸውን መርሳት የለባቸውም። ምን አልባትም ከነፃነት በኋላ የዘመሩት መዝሙር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ መጀመሪያው ሳይሆን አይቀርም! ስለዚህ የእሥራኤል ዋና ቋሚ ሥራቸው አሁን የሚሆነው እግዚአብሔርን በምስጋና ማከበር ይሆናል።

ፈርዖን እንኳን ነፃ ሲለቃቸው ለአምላካችሁ ተገዙ ብሎ ነው። ስለዚህ የነፃነቱ ባለቤት እግዚአብሔር ነው ማለት ነው። ለመሆኑ እነዚህ ሰዎች ከነፃነት በኋላ ይህንን ነገር ያስታውሱት ይሆን? መከራና ችግሩ ይገባቸው ይሆን? ከላይ እንደተገለጸው እሥራኤላውያን ከመጀመሪያው የነፃነት ጊዜያቸው አንሰተው አሁን እስካሉበት ጊዜ ድረስ እግዚአብሔር ከነሱ ጋር ሠርቷል! (ዘፀ. 12፡ 34-36)። ነፃነታቸው ራሱ ገዢዎቻቸው ለብዙ ጊዜ የወሰዱባቸውንና የወረሷቸውን ንብረት እንዲመልሱ ተደረጎ! ያንን ሁሉ በማጠቃለል ከነሕፃናቶቻቸው ነበር ነፃነታቸውን የተቀዳጁት።

ይሁን እንጂ እነዚህ ሰዎች የእግዚአብሔርን ሁሉን ቻይነትና እነ ፈርዖንን እንዴት አድርጎ እንደቀጣጠ እነሱን ደግሞ ከአእምሮ በላይ በሆነው ቻይነቱና ፈራጅነቱ ነፃ እንዳወጣቸው አልተገነዘቡም። ለዚህ ማሰረጃው በጉዞ ላይ እንዳሉ ፈርዖናውያን ሲከተሏቸው ምን ያህል ፍርሃትና ጭንቀት እንደነበራቸው አራት ዘፀአት 14፡ 13-14 እንዲህ ይላል። “አትፍሩ ዛሬ የምታይዎቸው ግብፃውያን ለዘላለም አታዩላቸውምና ቁሙ! ዛሬ ለእናንተ የሚያደርጋትን የእግዚአብሔርን ማዳን እዩ። እግዚአብሔር ስለ እናንተ ይዋጋል! እናንተም ዝም ትላላችሁ አላቸው።”

እነዚህ ሰዎች ከዚህ በፊት የተደረጉትና ከእሥራ አንድ በላይ የሚሆኑ ቅጣቶችን አልተገነዘቡም። እግዚአብሔር በእውነተኛ ፈራጅነቱ የተቀሙትን ንብረታቸውን ሁሉ እንዲበዘብዙ እና የራሳቸው እንዲያደርጉ የተደረገላቸውን ቸርነት ሁሉ አላስተዋሉም። ከዚህ በተጨማሪ ከነፃነት በኋላ ምን እንደሚያስፈልጋቸው ምንም ዓይነት ግንዛቤ የላቸውም። በዚህም

ምክንያት ለሚመጣባቸው ችግር ምንም ዓይነት ዝግጅት አላደረጉም። ራሱ መሪያቸው የሆነው ሙሴ የሚመራው ሕዝብ ምን እንደሚያስፈልገው ምንም ዓይነት ግንዛቤ የለውም። በእሥራኤላውያን ግንዛቤ መሠረት ከፈርዖን አገዛዝ መላቀቅ ብቻውን በቂ መስፈርቶች ከዚህም የተነሣ ለችግሩ ዝግጁ ባለመሆናቸው የሚሉትን እንመልከት። “የእሥራኤልም ልጆች ማህበር ሁሉ በምድረ በዳ በሙሴና በአሮን ላይ አንገራገሩ። የእሥራኤልም ልጆች ይህን ጉባኤ ሁሉ በራብ ልትገሉ እኛን ወደዚች ምድረ በዳ አውጥታችኋል፤ በሥጋው ምንቸት አጠገብ ተቀምጠን እንጂራ ሰንበላ ሰንጠግብ ሳለን በግብፅ ምድር በእግዚአብሔር እጅ ምነው በሞትን አሏቸው” (ዘፀ. 15፣ 23-26)።

እነዚህ ሰዎች ከግብፅ ከወጡ በኋላ ውሀ ማስፈለጉን የተረዱት አሁን ነው። ውሀው መራር በመሆኑ እጅግ ተበላጩ። ሙሴም እራሱ ውሀና ምግብ እንደሚያስፈልጋቸው ሰላልተረዳ ውሀ ሰጠን ብለው ሲያገረመርሙና ሲጮሁ በቂ መልስ አልነበረውም። ስለዚህ መሪውም ሆነ ተመሪዎቹ ለህተቱን በእግዚአብሔር ላይ ሲያደርጉ እንመለከታለን። በእሥራኤል ግንዛቤ መሠረት አሁን እግዚአብሔር ለነሱ ምግብ ማቅረብ አልቻለም፤ ፈርዖንን ከነሠራዊቱ ያስጠመውን እነሱን ከነሕፃናቶቻቸው ነፃ ያወጣውን እግዚአብሔር ያን ያደረገው በውሀ ጥም ሊገለን ነው ብለው አማረሩ፤ (ዘፀአ. 16፣ 2-3)።

እሥራኤላውያን በግብፅ መኖሩን ያልፈለጉት የፈርዖን ጭቆና ስለከበዳቸው እንጂ በግብፅ ያለው ውሀ፣ ምግብ፣ አትክልትና ፍራፍሬ በሙሉ ጥሟቸዋል። የሚፈልጉት አሁን ከፈርዖን አገዛዝ ነፃ በመሆን በግብፅ ይገኙ የነበሩትን ምግቦች ያለምንም ድካም ማግኘት ነው። ስለዚህ በግብፅ ያገኙት የነበረውን ጠቀሜታ በትክክል ምንም ሳይለወጥ በምድረ በዳ ያላወረደ አምላክ ከፈርዖን ቢያንስ እንጂ አይበልጥም። የእሥራኤላውያንን የበርሀ ኑሮና የጥንቱን የመካከለኛው ምስራቅና የአካባቢውን ታሪክ የጻፉ ሰዎች በዚህ ጊዜ ስለተደረገውና በአጠቃላይ ስለ እሥራኤል ሁኔታ ብዙ ብለዋል። ሪቻርድ አዳሚያክ “Justice and History in the

Old Testament” በሚለው መጽሐፋቸው በገጽ 9-12 በእግዚአብሔርና በእሥራኤላውያን መካከል የነበረው ልዩነትና ግንኙነት ከፍተኛ ነጥብ ያለው የእሥራኤል እምነት ማጣት መሆኑን ገልጸዋል። እንደ ጸሐፊው አባባል የውሀው ከምሬት ወደ ጣፋጭነት መለወጥና እንደገና በድንጋይ ላይ ውሀ መፍለቅ፣ ከስማይ የዕለት ምግብ ማግኘት እና ሌሎችም በእግዚአብሔር የተደረጉ ተአምራቶች በእሥራኤላውያን ተቀባይነት ሊያገኙ አልቻሉም፤ ይህ የሚያስረዳው እሥራኤላውያን የተደረጉላቸውን ነገሮች እንዴት እንደሚረሱ ነው።

ቶማስ ኤፍ ቴረሲ “The God Who Acts Philosophical and Theological Explorations” በሚለው መጽሐፋቸው በገጽ 20-26 ላይ ራሱን ለእሥራኤል በመጽሐፍ ቅዱስ የገለጠው እግዚአብሔር ፈጣሪ ብቻ ሳይሆን የፈጠረውን ፍጥረት መጋቢና ተንከባካቢ፣ በማህበራዊና በፍትሐዊ አገልግሎት ውስጥ ሁሉ ራሱን እያስገባ የሚዳኝ አምላክ መሆኑን ካብራሩ በኋላ “እሥራኤላውያን ይህንን አምላክ በትክክል የተረዱት አይመስልም” ይላሉ። ኢቫን ኤንጅል “Studies In Divine Kingship in Ancient Near East” በሚለው መጽሐፋቸው ላይ በዘመኑ የነበሩት ነገሥታት ይወለዳሉ ተብሎ የሚገመተው፣ ከቅዱስ ዘር ወይም ከልዩ ዘር ነው ተብሎ ስለነበርና የዚህም አስተሳሰብ በጣዖት አምላኪዎች ወይም በአሕዛቦች ስለሚታመን እሥራኤል በመንፈስ የሚዳኘውንና በቃሉ የሚገለጠውን አምላክ ትተው ከቅዱስ ዘር የተወለደ መሪ እንዲኖራቸው አስቡ። ከዚህ የተነሣ በፊታቸው የሚሄድና ጠላቶቻቸውን የሚያደቅላቸው አምላክ አዘጋጁ በማለት ያብራራሉ። ከዚህ በላይ በአጭሩ ያየናቸው የምርምር ሥራዎች ከዘፀአት 15፣ 22-25፣ 17፣ 1-5 እና ከዘሠልቁ 11፣ 1-3 ካሉት ጋር ተመሳሳይ ናቸው።

ጠቅላላ ሃሳባቸውም እሥራኤላውያን ነፃ ለመውጣት እንጂ ነፃ ከወጡ በኋላ በማን ሥር መተዳደር እንዳለባቸው አለመገንዘባቸው ነው። በእራት ዘሁልቅ የሚነበበው ቃል ትክክለኛ የነዚህን ሰዎች ገጸ ባሕርይ ያንፀባርቃል፤ “በመካከላቸው የነበሩ ልዩ

ልዩ ሕዝብ እጅግ ጎመጁ። የእሥራኤል ልጆች ደግሞ ያለቅሉ ነበር፤ የምንበላውን ሥጋ ማን ይሰጠናል፤ በግብፅ ያለዋጋ እንበላው የነበረውን እሳ፤ ዱባውንም፤ በጢሁንም፤ ኩራቱንም፤ ቀዩንም ሽንኩርት፤ ነጩንም ሽንኩርት፤ እናሰባለን። አሁን ግን ሰውነታችን ደረቀች፤ አይናችንም ከዚህ መና በስተቀር ምንም አታይም አሉ፤" (ዘሁል. 11፤ 4-6)። አስገራሚ የሆነ ቃል ነው። በአካባቢያቸው ያሉት ሠርተው እንኳን የማያገኙትን ምግብ ከሰማይ ወርዶ ሲመገቡ በማይታያቸው እጅግ ጎመጁ። እሥራኤላውያን ደግሞ ያለ ዋጋ ሲሠሩበት የነበሩት አገር ትዝ ብሏቸው ተመረርን ብለው ጥለውት የወጡት አገር አባውና ዱባው ትዝ አላቸው። ይህንን ሰናይ በእሥራኤላውያን ግንዛቤ መሠረት እግዚአብሔር ከፈርዖን የበለጠ ጨካኝ ነው። ሠርተው ደመወዝ አልባ የነበሩት ሰዎች ባይሠሩ ምግብ ሲቀርብላቸው ምንም ሊደሰቱ አልቻሉም። በዚህም ምክንያት ነፃ ያወጣቸው እግዚአብሔር በአካባቢያቸው አሁን ስለሌለ ሌላ አምላክ ያስፈልጋቸዋል።

"ሕዝቡም ሙሴ ከተራራው ሳይወርድ እንደዘገየ ባዩ ጊዜ፤ ወደ አሮን ተሰባስበው ይህ ከግብፅ ምድር ያወጣን ሙሴ ምን እንደሆነ አናውቅምና ተነስተህ በፊታችን የሚሄዱ አማልክት ሥራልን አሉት፤" (ዘፀአ. 32፤ 1)። ይህንንም እንዲሉ ያበቃቸው ነገር ምን አልባትም ከላይ እንደተጠቀሰው የግብፅ የባርነት ኑሮ ናፍቆት ይሆናል።

ከነፃነት በኋላ የት እንደሚሄዱና ምን እንደሚደርስባቸው ያለ ግንዛቤ ተነስተው ስለነበር አሁን የሚኖሩበት የምድረ በዳ ኑሮ ስላስመረራቸው የሰቃይ ኑሮ ይሉት የነበረውን የግብፅ ኑሮ እንደገና ናፈቁት። ስለዚህ እነዚህ ሰዎች ከግብፅ ሲወጡ መልካምም ይሁን መጥፎ ባርነትም ይሁን ነፃነት፤ ግብፅ ይኖሩት ከነበረው ኑሮ የተለየ መሆኑን ማመን መቻል ነበረባቸው። ያ ስላልሆነና ራሳቸውን ስላላዘጋጁ እግዚአብሔር ያደረገላቸውን ኑሮ በመርላት ብስጭት ላይ ሲወድቁ እንመለከታለን። ይህ ታሪክ የሰው ልጅ ታሪክ ስለሆነ የእኛን ኅብረተሰብ በትክክል ይመለከታል። በተለይም ዘመናዊ በተባለው ጊዜ የምንኖር ሰዎች ማለትም የዓለም አቅጣጫ

በፖለቲካ፤ በኢኮኖሚና በማኅበራዊ ጉዳዮች በቀየረ ዓለም የምንኖር ሰዎች ምን መሆን እንዳለብን ከነዚህ ሰዎች ታሪክ ልንማር እንችላለን።

ለማኅበራሪያዬ መነሻ የማደርገው የዓለምን አቅጣጫ በፖለቲካ፤ በማኅበራዊ ኑሮና በኢኮኖሚ የቀየረውን የሁለተኛ የዓለም ጦርነት ማለቂያ መነሻ በማድረግ ነው። ይህ ጊዜ የዓለምን ይዞታ እንደቀየረ ሁሉ የአገራችንን ሥነ ልቦናና አስተሳሰብ በእጅጉ ቀይሮታል፤ ሰለሆነም እርሱን እንመለከታለን። የሁለተኛው ዓለም ጦርነት ከመነሳቱ በፊት የጦርነት ሰለባ ከሆኑት አገሮች አንዱ ኢትዮጵያ መሆኗ የተረጋገጠ ነው። በዚህም ምክንያት የዘመኑ ንጉሠ ነገሥታችን ጃንሆይ ኃይለ ሥላሴ ከአገራቸው መጥተው በስደት መኖራቸውን ማንም ባለታሪክ ያውቀዋል። ከዚህ ጊዜ በፊትና በኋላ የመንግሥት የዓለም አቀፍ ሕግ አማካሪ ሆነው የሠሩት ፕሮፌሰር ስንፔንሰር ስለጃንሆይ ስደትና ስለ አዲስ አበባ መያዝና ከዚያም በኋላ ስለሆነው ጉዳይ በሰፊው አስረድተዋል። ዮሐንስ መሸሻ የተባሉትም ጸሐፊ የዚህን ዘመን ችግር አብራርተዋል። ተከለ ጻዲቅ መኩሪያና ተስፋዬ መኮንንም ስለዚህ ጊዜ ሰፊ ሃሳብ አቅርበዋል።

በተለይ ፕሮፌሰር ስፔንሰር በሰጡት ሃሳብ ላይ ኢትዮጵያውያንን በሦስት ዓይነት ቡድን ልንመድባቸው እንችላለን ይላሉ። ሁለቱ በአገር ውስጥ ሆነው ከጣሊያን ጋር የሚዋጉ ቡድኖች፤ አንደኛው ቡድን ደግሞ ከጃንሆይ ጋር አገር ለቆ የተሰደደው ቡድን ይሆናል። ከአገር ውስጥ የቀረው አንደኛው ቡድን፤ ንጉሠ ነገሥቱንና አብረዋቸው የተሰደዱትን እንደ ሀገር ሻጭና ከሀዲ፤ በታሪክ ላይ ጥቁር ነጥብ ያስቀመጡ፤ ከራሳቸው በቀር ለአገርና ሰወገን የማይጠቅሙ በመሆናቸው ከነፃነት በኋላ ወደ አገር መመለስ የለባቸውም። ከተመለሱም ደግሞ ከአገር ውስጥ ከነበረው አርበኛና ጀግና ሥር ሆነው መተዳደር አለባቸው የሚል አቋም ነበረው። ሁለተኛው ቡድን ደግሞ የጃንሆይን መውጣትና መስደድ ዋጋ በመሰጠት ከአገር መውጣታቸው ለጊዜው ጩኸታቸው ተደማጭነት ባይኖረውም መጨረሻው ግን ነፃ

ለመውጣት ምክንያት ሆኗልና በንጉሠ ነገሥት ሥልጣናቸው እንደማንኛውም የኢትዮጵያ ንጉሥ መሥራት አለባቸው የሚለው ነው።

ሦስተኛውና የመጨረሻው ቡድን ከአገር ውስጥ ያሉትን ሁለቱንም በአርበኝነታቸው ማመን ቢፈቅድም የነሱ ትግል ለነፃነት የማያበቃና ምንም እርባና የሌለው ነው ብሎ በማመን፤ ነፃነቱን ራሱን ለውጭዎች ማለትም ለእንግሊዞች በመስጠት የአገር ውስጡን አርበኛ ያልተማረና አስተዳደር የማይችል በማለት የኮነው ቡድን ነው። የስፔንሰር መጽሐፍ ይህንን በማብራራት የጃንሆይ ከሰደት መመለስ በሦስት አቅጣጫ የተወጣረ እንደነበረ ለማሳየት ሞክረዋል።

ይህች አገር በሦስት የተከፈለች እነዚህን ሦስቱን ደግሞ አንተ ቀረሀ፤ አንተ ቀረሀ እያለ ነገር የሚሠራ ከእሳት ላይ ዲንና ጋዝ የተረበረበበት አካባቢ የሚመስል አደገኛ ሁኔታ ላይ ነው ያለችው። እነዚህ ሦስት ቡድኖች በጠላት ተይዘው ሲሰቃዩ፤ ሲደተኞችም አገራቸው ሲናፍቃቸው የነበሩ፤ አገር ውስጥ ያሉትም በጠላት ሲቀጠቀጡ የነበሩትም በጨለማ ውስጥ የሚዛቅጡ ፍጡራን ነበሩ። በዚህ ጭንቅ ጊዜ ምን አልባትም አንዱ ጠላታቸው ቢወገድላቸው ሦስቱም በአንድ ላይ ሆነው የነፃነትን አየር ለመተንፈስ ጓጉተው ይሆናል። ልክ እሥራኤላውያን በፈርዖን ጊዜ ለነፃነት እንደጓጉትና እንደቸኩሉት።

እንደ አለመታደል ሆኖ ግን መካከታተሉና ፀቡ የተጀመረው ገና ጃንሆይ የኢትዮጵያን ምድር የረገጡ ዕለት ነው። ምክንያቱም ይህ አዲስ ዘመንና አዲስ እንቅስቃሴ የሚያመጣውን ለውጥ ሁሉም ለመቀበል የተዘጋጁ አይመስሉምና። ሁሉም የቸኩሉት ጣሊያን ጠላታቸውን ለማስወጣት እንጂ ከጠላት በኋላ እርስ በርሳቸው ጠላት እንሆናለን ብለው አልነበረም። ይህ እንቅስቃሴ አገር ውስጥ በነበሩትና ውጭ በነበሩት ከፍተኛ እንቅስቃሴ ፈጥሮ በነገረኞች ቆስቋሽነት ለአገራችን ሠራን ብለው የተማመኑትን ብዙ ሰዎች ጎድቷል። ሞት ፈርተው እስከ ውጭ አገር ድረስ የተሰደዱት ንጉሠ ነገሥቱና ተከታዮቻቸው በአገር ውስጥ ከሞት ጋር

የተፋጠጡትን ሰዎች በእንጨት ላይ ሲሰቅሉ ታሪክ ያሳየናል። ከዚህ ጋር የሥርዓተ ትምህርቱ ለውጥ የአስተዳደሩ እወቃቀር፤ የኢኮኖሚውና የማኅበራዊ ኑሮው አደረጃጀት፤ በእጅጉ ልዩ ስለነበር አገር ውስጥ ያሉት ያንን ለመቀበል ፈቃደኞች ካለመሆናቸውም በላይ ውጭ አገር በነበሩት ሰዎች መመራት እያንገፈገፈ ወደ በለጠ ፀብ አዝልቋቸዋል።

ይህ አስተያየት የኤርትራ ጉዳይ በተባለው በአቶ ዘውዴ ረታ መጽሐፍ፤ በዘውድ አማካሪዎችና በወጣት ሚኒስትሮች መካከል ምን ያህል የሃሳብ ልዩነት እንደነበር ያስረዳል። ይህ የሃሳብ ልዩነት ከቤተ መንግሥት እስከ ዩኒቨርሲቲ ስለዘለቀ በቤተ መንግሥት ያሉት የጥንት የአገር ቤት ምሁራን ልጆቻቸውን ወደ ውጭ አገር እየላኩ የፈረንጅ ትምህርት በማስተማር ራሳቸው ያልተዘጋጁበትን ለውጥ ለማምጣት ሞከሩ። ተምረው የመጡትም ልጆቻቸው የየሄዱበትን አገር እውቀት እንጂ እውቀታቸውን የት ላይ እንደሚያውሉት በትክክል አልተረዱም።

ሲጠቃለል ሁለት ነገሮች ይታያሉ። ልጆች በዩኒቨርሲቲ፤ ወላጆች በቤተ መንግሥት ሆነው መንግሥትን የራስ ለማድረግ ይፈራረሙ ነበር። ሁለቱም ግን ከለውጥ ጋር የሚመጣውን አደጋ የተረዱ አልነበሩም። ለውጥ የማይፈልጉትም ልጆቻቸውን ለምን እንዳስተማሯቸው አልተገነዘቡትም። ስለዚህ ለሁለቱም ወገኖች አዲስ የሆነ ለውጥ መጣና በወላጅና በልጅ፤ በወንድምና በወንድም፤ መካከል አጠቃላይ በኢትዮጵያ ሕዝብ መካከል የእርስ በርስ መገዳደያ ሆነ።

መሠረታዊ ችግሩ ሲታይ በለውጥ ፈላጊዎችና ለውጥ በማይፈልጉት መካከል አይደለም። ሁለቱም ለቆሙለት ነገር ዝግጁ አለመሆን ነው። የእሥራኤላውያን ብሰጭትና እግዚአብሔርን መከድ ነፃ በመውጣታቸው ሳይሆን ነፃነት የሚያስፈልገውን ነገር ባለመረዳታቸው ነው። የአገራችን ለውጥ የተለፈለፈለትን የሕዝብ ዲሞክራሲ ያመጣል ሲባል ያልታሰበውን የእርስ በርስ መገዳደል ያመጣበት ምክንያት የለውጥ ፈላጊዎቹ አንደኛ የለውጡ አቅጣጫ

ወዴት እንደሚሄድ ማወቅ አልቻሉም። ምክንያቱም በቂ ግንዛቤ ስለሌላቸው፤ ሁለተኛ ያሉትን ቃል በተግባር ለመተርጎም አዙሮ ማየት ተላናቸው።

የተነሡበት ዓላማ የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት በድኅል፣ ጉብኝ ሆኗል፤ ለተራሱ ሰዎች አላስበም ነበር፤ ነገር ግን ለውጥ ያመጡት ሰዎች ያንኑ ከዚያ በባሰ አደረጉት እንጂ የተሻለ ለውጥ አላመጡም። ይህም ሥልጣንን የአላግባብ በመጠቀም፣ የሕዝብንና የአገርን ገንዘብ በማባከን ሦስቱም መንግሥታት ተመሳሳይ ናቸው።

ይህ ችግር የሚመጣው መንግሥትን ከመቀያየር ላይሆን የሰውን አእምሮ ለመቀየር ካለመቻሉ ላይ ነው።

በሕይወት ዘመኔ በመጥፎ እረኝነቱ ምክንያት ትምህርት ቤት ስጀምር ገና ፊደል ባልጨርሰ ነበር ከቤተሰቦቹ የተለየሁት። ከቤተሰብ ከተለየሁ ደግሞ ምግቤን የማገኘው ከምኖርበት አካባቢ ካሉ ምዕመናን እየለመንኩኝ ነበር። ለምኔ እንጀራ ለማግኘት ደግሞ በግድ ከውሻ ጋር መታገል ነበረብኝ። የሕዝቡ እንጀራ የመስጠትም ሆነ ውሻ የመያዝ ሕጋዊና ሞራላዊ ግዴታ አልነበረበትም፤ ከርስቲያናዊ ግዴታው አስገድዶት እንጂ። ስለዚህ እንጀራ የመስጠቱን ሁኔታ የአካባቢው ባሕል ሰላስገደው የዕለት ምግብ ይሰጠናል። ውሻ የመከላከል ግን የእኛ የተማሪዎች ግዴታ ነበር። ስለዚህ ያን ውሻ ለመከልከል ስለማልችል አቅሙም ልምዱም ስለሌለኝ ውሻ እሌለበት ቦታ አገኛለሁ ብዬ ማሰብ ነበረብኝ። ይሁን እንጂ በዞርኩበት በማንኛውም ሥፍራ ውሻ የሌለበት ቦታ ላገኝ አልቻልኩኝም። መጨረሻ ላይ የተረዳሁት ውሻ መከልከል ልማር እንጂ ውሻ የሌለበት አካባቢ የማይገኝ መሆኑን ነው። ስለዚህ ውሻ ሳልማታም፤ እኔም ባልነከስ ተከላከዬ የዕለት ምግብ ማግኘት እንደምችል ተረዳሁ።

ይህን ማለት ራሴን ለወጥኩ እንጂ የአካባቢው ሕግ ራሱን አልለወጠልኝም፤ ስለሆነም ሕሁን እያወዳደርናቸው ያለነው የእሥራኤልና የአገራችን ሁኔታ ከዚህ የተለየ አይደለም። የአለፈውን በመርላት ከሰህተት ባለመማርና አዙሮ ባለማየት ብዙ

ስህተቶች ተፈጽመዋል። የአገራችንን ሁኔታ ብንመለከት እንደ መሪ ከሌላው ምንም ዓይነት ትምህርት ሲወሰድ አናይም። የፊተኞችን ሲያወግዙ ያየነውን ነገር ተተኪዎቹ አብልጠው፤ አለበለዚያም ፊደል በፊደል ያንኑ ሲደግሙት ይታያሉ። ለተጨማሪኞችና ለተበደሉ ቆመናል የሚሉ ሰዎች ከቦታው ሲቀመጡና ሥልጣኑን ሲጨብጡ እኛኑ የተበደሉትን ሲበድሉ ነው የምናየው። የሚያሳዝነው ደግሞ የበደሉትም እንዳልበደሉ ሆነው ሲታዩ ነው።

የእሥራኤልን አወጣጥ ስንመለከት ሁለት ነገር እንዲጠበቁና እንዲያደርጉ መታዘዛቸውን ታሪካቸው ያስረዳል። አንደኛ፤ እሥራኤላውያን ከነፃነት በኋላ፤ ነፃ ያወጣቸውን አምላክና ነፃ የወጡበትን ቀን በምንም ዓይነት መርላት እንደሌለባቸው ተነግሯቸዋል። ሁለተኛው ደግሞ እነሱ ተበድለው ስለሆነ ነፃ የወጡት በየትኛውም ቦታ ሆነ አካባቢ ቢሄዱ እነሱ የተበደሉትን በደል በማንም ላይ እንዳያደርጉ። ግን አዙረው ካለማየታቸው የተነሣ ውጤቱ የዚህ ተቃራኒ ነው። ኬረም አርምስትሮንግ "The History of God" በሚለው መጽሐፋቸው ጠቅላላ ባለ መልኩ ከገጽ 40-80 ባለው ላይ እግዚአብሔር ለተበዳዮች የሚያስበውን ያህል በበዳዮች ላይም ትክክለኛ ፍርድ እንደሚፈርድ፤ በእሥራኤ ላይ ያደረገው እውነተኛ ፍርድ እንደሚያስረዳ አብራርተዋል። ጽሑፉ የእሥራኤልን ከግብፅ ነፃ መውጣት በእግዚአብሔር ድንቅ ሥራ መሆኑን ከአብራራ በኋላ ያንን ቃል ኪዳን ባለመጠበቃቸው ምክንያት እንደገና ያገኙትን ነፃነት በእልክኝነታቸው ሲያጡት ያመለክታል። የእያንዳንዳችን ሕይወትም ይህንን ነው የሚመስለው።

እያንዳንዱ ሰው ትምህርቱን የሚማረው ማኅበራዊና ሥነ ልቦናዊ እውቀቱን የሚያዳብረው፤ ስህተቱንና እውነቱን የሚረዳው፤ ከርሱ በፊት ከነበሩት ለዎች ድርጊቶችና ጊዜዎች ነው። ዛሬ ከነገ ልንማር አንችልም፤ ከትላንት ተምረን ዛሬን ተምረን ደግሞ ነገን መኖር አንችላለን። ይህንንም ማድረግ ያለብን የሠራነው ስህተትም ሆነ ትክክለኝነት ውሸትም ሆነ እውነት አለማወቅም ሆነ ማወቅ የሆነው ታሪክ የኛ መሆኑን ስናምን ብቻ ነው። ቆም

ብለን ምን እንደተሳሳትን፤ ምን እንዳልተሳሳትን ማሰብ ያስፈልጋል።

ኢያሱ ወደ ተሰፋው አገር የገቡትን እሥራኤላውያንን አንድ እንዲያስቡበት የሚጋብዛቸውን ጥያቄ ሲጠይቅ እንመለከታለን። የምታመልኩት ማንን ነው? እግዚአብሔርን ወይንሰ ሌላ? እንደማለት ያለ ጥያቄ ነው። አጠቃላይ የብሉይ ኪዳን ማዕከላዊ ነጥብ እንደሆነ በብሉይ ኪዳን ሊቃውንት የሚታመነው መጽሐፈ ኢያሱ በእግዚአብሔርና በእሥራኤላውያን መካከል ያለውን ልዩነትና ግንኙነት በትክክል ያሳይል፤ (ኢያ. 24፤ 1-33)። ይህ ብዙ ሰው ሊያሰብበት የሚገባ ነገር ነው። ከላይ እንደተገለጸው ስህተታችንን እንዳናይ ከዚያም እንዳንታረም የብረት መጋረጃ ሆኖ የሚይዘን አዙሮ አለማየት ነው።

ሞትን ፈርቶ ሲሸሽ የነበረ ሰው እንዴት ሰውን ሊገድል ይችላል? ሌላውን ሌባ ያለ ሰው እንዴት በስርቆት ላይ ይገኛል? አስገራሚ ነገር ነው። በዓለም ግን የምናየው ይህንን ነው። እርሰዎስ ምን ያያሉ? ስህተትዎን አምነው ያውቃሉ? የተሳሳቱት ምንድን ነው? ማነው ያሳሳተዎ? ቆም ብለው ያስቡና ስህተትዎን እስቲ በወረቀት ላይ ይጻፉት። ከዚያም ያንቧት። እርግጠኛ ነኝ እንደምታሳፍርዎት፤ ግን አይሸሽንት፤ ታሪክዎ ናትና፤ ነገር ግን አይድግላችኋል፤ ታሳፍራለችና። ይህንን እያነበቡ ወደሚቀጥለው ነጥብ እንወሰድዎ።

2. በቃኝ አለማለት

በቃኝ አለማለት በዓለም ላይ ለሚደረጉና የክፋት መሠረት ለሆኑ ነገሮች የመጀመሪያው ነው። በዓለም ላይ ሰውን ለመግደልም ሆነ ለመዋሸት ወይም ለመሰረቅ በአጠቃላይ የራስ ያልሆነ ነገር የራስ ለማድረግ በሚደረግ ሂደት ውስጥ ትልቅ አስተዋጽኦ አለው። ከዚህም የተነሣ በቃኝ አለማለትና ባለው አለመርከት የሱ ያልሆነውን ነገር ያሰመኛል። የሚፈልገውን ነገር ለማግኘት ደግሞ

ስህተት ይሠራል። ያን የተሠራ በሀተት ነው ብሎ ላለመቀበል፤ አይንና አእምሮን የሚያጨልም ከፍተኛ የሆነ የእውነት ጠላት ነው። ብዙ ሰዎች የሚሞቱትና የሚገድሉት ወይም የሚያስገድሉት በዓለም ያለው መልካም ነገር ሁሉ የእኔ ይሁን በማለት ነው። ያን የተመኙትን ነገር እንኳን ቢያገኙት አእምሮአቸው ስለማይረከብና የውስጥ ሰሜታቸው ሙሉነት ስለማይሰማው ሁል ጊዜ ልጨምር ነው የሚሉት። የተጨመረውም ነገር አእምሮአቸውንና ልባቸውን ሊያረክና ሊያሰደስት አይችልም።

በቃኝ አለማለት ጥቂት ሰዎች ሆነው ብዙ ነገር ቢኖራቸውም ሊሰማሙ አይችሉም። የአብርሃምንና የሎጥን ታሪክ ስንመለከት ለሁለቱ መለያየት ምክንያት የሆነው የመካከለኛው ምስራቅ ሜዳ አልበቃቸው ብሎ ነው። ለአዳምና ለሔዋን ራቂታቸውን መሄድ በዓለም ላይ ያለው ሁሉ ለእነሱ የሚበቃቸው ስላልመሰላቸው ነው፤ (ዘፍጥ. 13፤ 6-9)። የቃየል አቤልን መግደል፤ የአቤል መኖር የሱን ፍቅር የተሻማበትና የወስደበት ስለመሰለው ነው፤ (ዘፍጥ. 3፤ 13)። የዮሴፍ በወንድሞቹ መሸጥ፤ የሴፍ ባደገ ጊዜ ሊሾም ስለሚችል ወንድሞቹ ይዝናል ብለው ስለገመቱ ነው፤ (ዘፍጥ. 4፤ 3-8)። በአጠቃላይ አልጠግብ ባዮችና በቃኝ የማይሉ ሰዎች እነሱ የሚፈልጉት ነገር ለእሱ ካልሆነ መጥፋት አለበት፤ (ዘፍጥ. 36፤ 5-8)።

የዳዊት ታሪክ የሚያስገነዝቡን በቀጥታ ይህንን ነው። መጽሐፈ ሳሙኤል ሁለተኛ 11፤ 6-8 እንደሚነግረን ዳዊት የሱ ከሆኑት ከሚሰቱቹ ውጭ የሱ ባልሆነች ሴት ተማርኮ ከስህተት ላይ በመውደቁ ስህተቱን ለመሸፈን ከሕግ ውጭ የወሰዳት ሴት ባል መሞት ነበረበት። ምክንያቱም የዳዊት በቃኝ አለማለት በሕዝቡ ዘንድ እንዳይጋለጥና ዳዊት እውነተኛ ንጉሥ እንዲመሰል የተደረገ ድርጊት ነው። ስለዚህ ዳዊት ኦሪዮን የሱን ስህተት እንዲሸፍንለት ከጦር ሜዳ ጠርቶ ባጠመደው ወጥመድ ውስጥ እንዲገባ ፈልጎ ነበር። ይሁን እንጂ ከንጉሡ የበለጠ አእምሮ፤ እምነትና ታማኝነት ያለው ኦሪዮን በየዋህ ልቦናውና በእግዚአብሔር ፊት ባለው እምነት ዳዊት ባዘጋጀው የራሱን ስህተት መሸፈኛ ላይገባ በመቅረቱ ከዚያ

ታላቅ ንጉሥ ያንን የዋህና ታማኝ ወታደር በጠላት ጦር ተበላሰቱ እንዲሞት ፈረደበት። የሚያስደንቀው ነገር ግን አሪዮ የንጉሥ ዳዊት እንደዚያ ይጨክንበት ስላልመለሰው የሞት ደብዳቤውን ይዞ ወደ ሞቱ ሲጓዝና እንዲያስገድለው ለተላከበት ለጦር መሪው ሲልከው በፊቱ ላይ ምንም ኃዘን አይታይም ነበር፤ (2ኛ ሳሙ. 11፤ 14-22)። ዳዊት ይህንን ነገር ሁሉ አድርጎ አሁንም ጸድቅ መስሎ ነው ያለው።

በዓለም ላይ ሁለት ዓይነት ሰዎች ይኖራሉ። በሁለተኛ ጤሞቴዎስ 3፤ 1-7 የሚከተለውን አናገላለን። “ንገር ግን በመጨረሻው ቀን የሚያስጨንቅ ዘመን እንደሚመጣ ይህን እወቅ ሰዎች ራሳቸውን የሚወዱ ይሆናሉና፤ ገንዘብን የሚወዱ ትምክህተኞች፣ ትዕቢተኞች፣ ተሳታፊዎች፣ ለወላጆቻቸው የማይታዘዙ፣ የማያመለግኑ ቅድስና የሌላቸው ፍቅር የሌላቸው፣ እርቅን የማይሰሙ፣ ሀሚተኞች፣ ራሳቸውን የማይገዙ፣ ጨካኞች፣ መልካም የሆነውን የማይወዱ፣ ከዳተኞች፣ ችኩሎች፣ በትዕቢት የተነፉ፣ ከእግዚአብሔር ይልቅ ተድላን የሚወዱ ይሆናሉ። የእምልኮት መልክ አላቸው ኃይሉን ግን ከደዋል፤ ከእነዚህ ደግሞ ራቅ፤ ወደ ቤቱ ሾልከው እየገቡ ኃጢአታቸው የተከመረባቸውን በልዩ ልዩ ምቹቶች የሚወሰዱትን ሁል ጊዜ እየተማሩ እውነትን ለማወቅ ከቶ የማይችሉትን ሞቶችን ሴቶች የሚማርኩ ከእነዚህ ዘንድ ናቸውና።” ከዚህ በላይ ያየነውና ልናስተውለው የሚገባን የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል፤ ዓለምን መራር የሚያደርጓትን ለሰው ሕይወትና ለማኅበራዊ ኑሮው ምስቅልቅል ጠንቅ የሆኑትን ነገሮች ነው።

የመጀመሪያውን ቁጥር ብናየው በመጨረሻ የሚመጡት ወይም ከነጻውሎስ ቀጥለው የሚመጡት ሰዎች ከሁሉም ነገር በላይ ራሳቸውን የሚወዱ ናቸው። ራሳቸውን በመውደዳቸው የተነሣ በምድር ላይ ከነሱ በቀር ሌላ ሰው እንደሌለ ይቆጥራሉ። ራሳቸውን ስለሚወዱ የኃጢአት መሠረት የተባለውን የገንዘብ መውደድ በአእምሮአቸው ይቀረፃሉ። ገንዘብ መውደድ ደግሞ አእምሮአቸውን ሲቆጣጠረው ከነሱ በላይ የሆኑትን በእውቀት፤

በእድሜ ለነሱ ማወቅና መኖር ምክንያት የሆኑትን ሁሉ እንዲክዱና ምንም ዓይነት ክብር ለሰው እንዳይሰጡ ያደርጋቸዋል። ከዚህም የተነሣ የእውነት ምንጭ የሆነውን እግዚአብሔርን በመጥላት ለነሱ ተድላ ሰጪ በሆነው ነገር ብቻ ይመሠረታሉ። ይህ አእምሮአቸውን እንዲነሳ ያደርገውና ምንም ዓይነት እውነትን እንዳያውቁ ያደርጋቸዋል። ሰው አእምሮ ከተነሳውና እውነትን ካላወቀ የኑሮ ትርጉም ምን ዓይነት ይሆናል? 1ኛ ጤሞቴዎስ 6፤ 9-10 እንደሚከተለው ይነበባል፤ “ዳሩ ግን ባለጠጎች ሊሆኑ የሚፈልጉ በጥፋትና በመፍረስ ሰዎችን በሚያሰጥምና በሚያሰንፍጥ በሚጎዳም በብዙ ምቹትና በፈተና በወጥመድም ይወድቃሉ። ገንዘብን መውደድ የከፋት ሁሉ ሥር ነውና፤ እንዳንዶች ይህንን ሲመኙ ከሃይማኖት ተላስተው በብዙ ሲቃይ ራሳቸውን ወጉ።”

ይህን ዓይነት ባሕርይ ያላቸው ሰዎች በብዙ ነገር የበላይ ለመሆንና ባለጸጋ ለመሆን ሲንሰፈሱ እንከተለዋለን ከሚሉት እምነት እንኳን ውጭ ይሆናሉ። ስለሆነም በዚህ በእውነት ላይ ያልተመሠረተ ሕይወታቸው ራሳቸውን ይወጋቸዋል። የነሱ የአእምሮና የመንፈስ እርምነት አለመኖር በአካባቢው ላሉት ሰዎች ሁሉ የሰላም እጦት ምክንያት ይሆናል።

እግዚአብሔር ሰውን የፈጠረው በተሰጠው አእምሮ ተጠቅሞ በዚህ ምድር ላይ መልካም እንዲያደርግና የእግዚአብሔርን እውነተኛ ባሕርይ እንዲያንፀባርቅ መሆኑን በመዘንጋታቸውና ባለማወቃቸው፣ በእግዚአብሔርነቱ ባለመውደዳቸው፣ እግዚአብሔር ለማይረባ አእምሮ አላልፎ ይሰጣቸዋል፤ “እግዚአብሔርን ለማወቅ ባልወደዱት መጠን እግዚአብሔር የማይገባውን ያደርጉ ዘንድ ለማይረባ አእምሮ አላልፎ ሰጣቸው፤ አመፃ ሁሉ፣ ግፍ፣ መመኘት፣ ክፋት ሞላባቸው፤ ቅናትን፣ ነፍስ መግደልን፣ ክርክርን፣ ተንኮልን፣ ክፉ ጠባይን ተሞሉ፤ የሚያሸክሹ፣ ሐሚተኞች፣ እምላክን የሚጠሉ፣ የሚያንገላቱ፣ ትዕቢተኞች፣ ትምክህተኞች፣ ክፋትን የሚፈላለጉ፣ የማያስተውሉ፣ ውል የሚያፈርሱ፣ ፍቅር የሌላቸው፣ ምህረት ያጡ ናቸው፤” (ሮሜ 1፤ 28-31)። እነዚህ ሰዎች ምህረትንና እውነትን

ባለመውደዳቸውና ባለማድረጋቸው የመጨረሻ እድላቸው ሞት ነው። ምክንያቱም ኃጢአተኞች ስለሆኑ መጽሐፍ ቅዱስ የኃጢአት ደመወዝ ሞት ነው ስለሚል አልጠግብ ባይነትና በቃኝ አለማለት ከእግዚአብሔርም ከሕዝብም ከማኅበራዊ ኑሮም የሚለይ እጅግ በጣም መጥፎ ባሕርይ ነው። እንኳን በሰው ማኅበራዊ ኑሮ ይቅርና በእንስሳትም ቢሆን አስቸጋሪነቱን መረዳት እንችላለን።

በከብት እረኝነቱ ምስጋና የምታሰጠኝ አንዲት ነገር ብቻ ነበረች። ይህችውም ከብቶቼንና በጎቼን አግባብ ባለው ሥፍራ ብቻቸውን ማሠማራት ነው። ይህ ብቻ መመገብ የእኔን ከብቶች ከሌሎቹ ከብቶች ለያቸው። አንድ ቀን በቂ ምግብ ባለበት አካባቢ የአካባቢያችን ከብቶች በአንድ ላይ መዋልና መመገብ ነበረባቸው። እኔም ከብቶቼን ደሀና ምግብ መኖሩን እንጂ ብቻችንን ካልበላን አንጠግብም እንደማይሉ በመገመት አብሬ ማሰማራት ነበረብኝ። አንዱ በሬያችን ግን ከሌሎች በሬዎችና ከብቶች ራሱን ትልቅ አድርጎ ስለገመተና ብቻውን ስለለመደ ብዙ ምግብ ቢኖርም ከከብቶቹ ጋር መብላት አልፈለገም፤ ስለዚህ ምንም ዓይነት ምግብ ሳይበላ ዋለ።

ሲመሽ ከብቶች ወደ ቤታቸው መሄድ ስለነበረባቸው በተለመደው መንገድ ከብቶቼን ስነዳ ይሄ ብቻውን የለመደ በሬ እሽ ብሎ ሊሄድ አልቻለም። ምክንያቱም ብቻውን አሁንም እንደገና ሌላ ምግብ ይፈልጋል። አሁን ሁለት ችግር ተፈጠረ። በሬው ብቻውን መብላት ስለለመደና ቀን ምግብ ስላልበላ በመራቡ ምክንያት ሌላ ምግብ ይፈልጋል። ሌሎች ከብቶች ሙሉ ቀን ሲበሉ ስለዋሉ የዕረፍት ጊዜ ይፈልጋሉ። እኔ ደግሞ አንድ ሰው ነኝ፤ እነዚህን ሁለቱን በአንድ ጊዜ እንዴት ላስተካከል እችላለሁ? በግድ ሌላ ረዳት መፈለግ ነበረብኝ። ረዳት ስፈልግ ደግሞ ቀን ምን ስትሠራ ውለህ ነው በሬውን ሳታበላ የዋልከው ልባል ነው። በዚህ ላይ እኔ በእውነት ስህተት አልሠራሁም። ስህተቱ የአልጠግብ ባዩ በሬያችን ነው። በዚያ በሬ ጠባይ መሠረት ባካባቢው ያለው ሳር በሙሉ ለሱ ብቻ መሆን አለበት። ያ ካልሆነ ግን አካባቢው

መረበሽ አለበት። ስለሆነም ያለ አቅሙን ተጠቅሞ መላ ቤተሰቡን ረበሸው።

እንግዲህ ይህንን እንደምላሌ የወሰድነው በሬ የኛን ቤተሰብ ሰላም እንዴት እንደረበሸ ከተረዳን፤ ጳውሎስ እንዳለው በአንድ ማኅበረ ሰብ ጥቂት አልጠግብ ባዮችና በቃኝ የማይሉ ሰዎች ካሉ ማኅበረሰቡ እንዴት ይበጠበጥ? ጳውሎስ እንዳለው የሆዳምና የራስ ወዳድ ሰዎች ችግራቸው ምግብ አብዛተው መብላታቸውና ገንዘብ መስብሰባቸው ብቻ ሳይሆን ሌላው ሰው እንዳይኖረውና እንዳይበላ መመኘታቸው ጭምር ነው። ከበላና ከኖረም በግድ ከነሱ በታች መሆን አለበት። የበሬያችን ችግር ይህ ነበር። በሬያችን ያጣው ምግብ ሳይሆን ከሌሎቹ ጋር መካፈል ነው። በቃኝ የማይሉ ሰዎችም ይህ ነው ችግራቸው፤ “ሆዳም ቢሸከም የበላሁት ይመስለዋል” የሚባለው አባባል አሁን ለምንለው ነጥብ ማጥቂያ ይሆናል።

የማኅበረሰባችን ችግር በእንደዚህ ዓይነቶቹ ሰዎች መበጥበጥ ይመስለኛል። እራሱን ለውጥ የተባለውን እንቅስቃሴ ስንመለከተው በእንደዚህ በሁለት አስተሳሰብ ያለፈ ይመስላል። አንዳንዶች እንደ አሪዮ ያሉ ሞኞች ለውጥ ይምጣ ሲባል የሚመጣው ለውጥ ሕዝብን እስከጠቀመ ድረስ ነው መደረግ ያለበት ሲሉ በቃኝ የማይሉት ደግሞ የነሱ ምኞት ገንዘብና አስተሳሰብ እስከተሟላ፤ እስከተላካ ድረስ ነው። በዚህ መሠረት አልጠግብ ባዮቹ ወይም በቃኝ የማይሉ ሁልጊዜ የዓለምን እንቅስቃሴ ከእነሱ ጥቅም ጋር ነው የሚያካሂዱት። ጳውሎስ በጤሞቴዎስ እንዳስተማረው ሞኞች የሚታለሉበትንና የልባቸው ትርታ ምን እንደሆነ ያውቁታል፤ ይጠቀሙበታልም፤ (2ኛ ጢሞ. 3:17)።

ስለዚህ የእነሱን ፍላጎት በሌሎቹ ፍላጎት ላይ መሥርተው ነው እንቅስቃሴ የጀመሩት። ለምሳሌ ጃንሆይን ለመገልበጥ የተጠቀሙበትን ዘዴ ብንመለከተው የ80 ዓመት ልደታቸውን ሲያከብሩ የንጉሠ ነገሥትነት ሥልጣናቸውን ይለቃሉ ተብሎ ተገምቶ ነበር። ግን በአልጠግብ ባይነትና በቃኝ ባለማለት ከ80

ዓመት እድሜያቸው በኋላ እንደገና ለመግዛት አዲስ ቃል መግባታቸውን ለሕዝብ ሲገልፁ የነሱን አልጠግብ ባይነት እንዳይታይ በላቸው አልጠግብ ባይነት ተኩት። ይህንን የሚያነብ ሰው እነዚህን ሰዎች ለህተቶች ናቸው ሊላቸው አይችልም፤ በስፔንስር መጽሐፍ እንደተገለፀው ጃንሆይ ከዚያ በኋላ መግዛትና መኖር እንደሚፈልጉ ሃሳባቸውና ግንዛቤያቸው እሩቅና እረጅም እንደነበረ ተዘርዝሯል።

ስፔንስር እንደሚሉት ራሳቸው ሚኒስትሮቻቸውና ፓርላማዎቹ በግንዛቤና በሃሳብ ደክመው እያለ ሥልጣናቸውን ለቀው እንደገና በማደስ ለሌላ አዲስ ሥልጣን ይዘጋጁ እንደነበር አብራርተዋል። ይህንና ሌላውን የአስተዳደር ደካማ ጎን በመያዝ ከቀድሞዎቹ በእነሱ አባባል በቃን ከማይሉ ሰዎች ሌላ አዲስ ሲፈጠርና ወደ ሌላ አቅጣጫ ሲሄድ እንመለከታለን። ለማለት የተፈለገው ነጥብ መሪዎቻችንን አልጠግብ ባይ ናቸው፤ ምንድናቸው ለማለት ሳይሆን የሰው ልጅ ባሕርይ የሚያደርገው እንቅስቃሴ ሁልጊዜ የሚሰውን ነገር የራሱ ባሕርይ ለማስረዳት ነው። እኒያን የመሰሉ በዓለም ታዋቂነት የነበራቸው ንጉሠ ነገሥት፤ እንዲሁም ከእጃቸው ገንዘብ ለመቀበል ሕዝቦቻቸው በየመንገዱ ቆመው ደግነታቸውንና ቸርነታቸውን ያሳዩ የነበሩ ሰው ከእድሜያቸው በላይ ለመግዛት በመፈለጋቸው ጠላት የሚገባበት ቀዳዳ በር ከፈቱ። ከዚህም የተነሣ ሌሎችን ለመግደል እንኳን በቃኝ ወደማይል አመራር ተደረሰ።

እነዚህ በቃኝ የማይሉ ሰዎች ሥራውን የሚሠሩት ሳያውቁ ሳይሆን እያወቁና በትክክል ከፋታቸው ስለሚያስደስታቸው ጭምር ነው። በእነሱ አስተሳሰብ ያንን ነገር በማድረጋቸው ከሁሉ በላይ አዋቂና ሀብታም ስለሚያደርጋቸውና ስለሚያስመስላቸው ይህንን ነገር ማድረግ አለባቸው። የሚገርመው ነገር የእግዚአብሔር ፍርድ በእንደዚህ ዓይነት ሰዎች ላይ በትክክል ይደረጋል። ችግሩ ይህንን እያወቁና እየተረዱ በከፋታቸው መቀጠላቸው ነው። በሉቃስ ወንጌል የምናነበው ቃል ለዚህ አባባላችን ትክክለኛ ማረጋገጫ ነው። “እርሱም እንዲህ አለ፤ እናንተ ደግሞ ሕግ አዋቂዎች፤

አስቸጋሪ ሸክም ለሰዎች ስለምታሸክሙ ራሳችሁም በእንዲት ጣታችሁ ስንኳ ሸክሙን ስለማትነኩት ወዮላችሁ። አባቶቻችሁ የገደሏቸውን ነቢያትን መቃብር ስለምትሠሩ ወዮላችሁ። እንግዲህ ለአባቶቻችሁ ሥራ ትመለከሩላችሁ፤ ትስማላችሁም፤ እነርሱ ገድለዎቻቸዋልና፤ እናንተም መቃብራቸውን ትሠራላችሁ። ስለዚህ ደግሞ የእግዚአብሔር ጥበብ እንዲህ አለች፤ ወደ እነርሱ ነቢያትንና ሐዋርያትን እልካለሁ፤ እነሱም ይገድላሉ ያሳድዳሉ፤ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ የፈሰሰው የነቢያት ሁሉ ደም፤ ከአቤል ደም ጀምሮ በመንፈስዊውና በቤተ መቅደስ መካከል እስከ ጠፋው እስከ ዘካርያስ ደም ድረስ፤ ከዚህ ትውልድ እንዲፈለግ አዎን እላችኋለሁ፤ ከዚህ ትውልድ ይፈልጋል። እናንተ ሕግ አዋቂዎች፤ የዕውቀትን መክፈቻ ስለወሰዳችሁ፤ ወዮላችሁ ራሳችሁ አልገባችሁም የገቡትንም ከለከላችሁ።” (ሉቃ. 11፤ 46-52)።

የጌታ ትምህርት አዋቂዎች የሆኑና ክፉውን እታድርጉ የሚሉ ሰዎች የሰህተቱና የአልጠግብ ባዮቹ የመጀመሪያው ሆነው በመታየታቸው ፍርድ ይገባቸዋል። በጌታ ትምህርት የተገለጹት ሰዎች ባሕርይ አዲስ የተፈጠሩ ሳይሆኑ አባቶቻቸው ያደርጉት የነበረውን ክፉ ነገር እያደረጉ ያሉት አባቶቻቸው ነቢያትን ገደሉ። ልጆቹ ደግሞ መቃብራቸውን ይሠራሉ፤ አባቶቻቸው የሠሩትን ትክክለኛ ያልሆነ ሥራ አሁንም ልጆቻቸው ይሠራሉ፤ አባቶቻቸው ሥራቸው የእውነትን ቃል የሚነግሯቸውን ነቢያትን መግደል ነበር። ከእግዚአብሔር እየተቀበሉ የሚያስተላልፉላቸውን መልዕክት መቃወምና በፋንታው ለእነሱ አእምሮና ፍላጎት የሚስማማውን ማድረግ ነበር። በዚህም ከመጀመሪያዎቹ ከሞቱት ነቢያት ጀምሮ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ ምድር እስከነበረበት ድረስ የተገደሉትና እየተገደሉ ያሉት የእግዚአብሔር ልዑካን ደም በነርሱ ላይ ይመሰክራል።

ይህንን በአጠቃላይ በእኛ ማኅበረሰብ ውስጥ ብንወስደው ምንም ዓይነት ልዩነት እናይም፤ በእገራችን አላስማማን ያለው በቃኝ አለማለት፤ ለሥልጣን መራኮትና መሻማት ብዙዎች እውነተኛችን እንድናጣ፤ በእነሱም ደም ተጠያቂ እንድንሆን

ከማድረጉም በላይ አሁንም እያደረግነው ያለው ያንን እነሱ ለምን አደረጉ እያልን የምናወግዘውን ነው። አንዳንዶቻችን ልክ እነዚያ ብልጦቹ የራሳቸውን ስሜት በሕዝብ ስሜት ላይ መሥርተው ለሕዝብ ቆመናል ብለው ብዙ ነገር እንዳጠፉትና የፈለጉትን ካገኙ በኋላ ያንን ጥፋት እንደደገሙት ሁሉ እኛም ለሀገር የተቆረቆረን መሰለን የምናደርገው ጠብና ጭቅጭቅ ካልጠግብ ባይነትና በቃኝ ካለማለት ሌላ ሰም ሊሰጠው አይችልም።

አላዛኙ ነገር ደግሞ ጌታ እንደተናገረው ያንን ለህተት እያደረጉ ያሉት ሕግ አዋቂዎች እንደሆኑ ሁሉ ዛሬም በዚህ ለህተት ውስጥ ገብተው እየዘቀጡ ያሉት ምሁሮቻችን መሆናቸው ነው። የሀገራችንን ሁኔታ ስንመለከት ሰለጠነ በተባለውና ብዙ የቴክኖሎጂ መራቀቅ ባለበት አገር ያልተደረገና የማይደረግ ነገር ነው። መቼም ሰው ኑሮውን ነውና የሚያሳየው የነበረንን ልምድ ለመግለጽ እፈልጋለሁ። አካባቢያችን የገበሬ አካባቢ ስለሆነ እኛም ሆነ ወላጆቻችን የምናውቀው ስለመንግሥትና ስለሕግ ወይም ደግሞ ስለፖሊሲና ፖሊሲ ስለሚሠራው ሥራ አደለም፤ ድርጊቱንም ወሬውንም አናውቅም። ስለንጉሡ ሰማቸውን ካልሆነ በስተቀር ለሕዝቡ ምን ያደርጉ ወይም ምን ማድረግና አለማድረግ እንዳለባቸው ሕዝብ አያውቅም፤ ማወቅም አይፈልግም። እንዲያውቀው የሚፈልገው ነገር አንድ ብቻ ነው። እሱም ንጉሥ አለ መባልን ብቻ ከዚያ ውጭ ስለሌላ ሰለምን የሚያውቀው ነገር የለም። ሌላ ቢኖርም በራሱ በሕዝብ ይዳኛል፤ ይቀጣል፤ ይሁን እንጂ የንጉሥ መኖር በጣም አሰፈላጊ በመሆኑ አባቴ ከሥራቸው ውለው ወደመኝታ ቤት ሲሄዱና ከመኝታቸው ሲነሱ ስለንጉሥ መጸለይ ግዴታቸው መሆኑን ያውቃሉ። ስለሆነም ንጉሡን ከዙፋኑ እግዚአብሔር እንዳያወርድ ለአምላካቸው በየጧቱ ጸሎት ያቀርባሉ። ከዚህ በተጨማሪ ለንጉሥ የሚያሰፈልገውን ግብር በወቅቱ ይከፍላሉ። እኒህ ሰውዬ እንግዲህ መንግሥት ተለወጠ አልተለወጠ ዴምክራሲ ኖረ አልኖረ ለላቸው ምናቸው ነው?

አሁን ለውጥ አመጣን የሚሉ ሰዎች ለእኚህ ሰው ምን ለውጥ ሊያመጡላቸው ይችላሉ? ለውጥ አመጡላቸው ከምንል ለውጥ አመጡላቸው ብንል ትልቅ ትርጉም ይኖረዋል። ስምተውትና አይተውት የማያውቁት የስብሰባ ዓይነትና ብዛት ስሙና ግብሩ የማይታወቅ የማንብር ብዛትና ለቁጥር የሚያታክቱ ባለሥልጣናት ተፈጠሩባቸው እንጂ ምን የሚያገኙት ጥቅም አለ?

ለውጥ አመጣን ያሉት ሰዎች ለራሳቸው ለባለሥልጣኖቹ ካልሆነ በስተቀር ለሌሎቹ ምን ያመጡት ነገር አለ? ይህ ነገር ቀጥታ ወደ አሜሪካን መጥቶ ከቤተ ክርስቲያን ጀምሮ እስከ ልዩ ማንበራዊ ድርጅቶች የሚበጠበጠው የትኞቹ ሰዎች የፈጠሩት ነው? ምንም ዓይነት ሥልጣን ከማያውቁት ሠርቶ ከመብላት በስተቀር ሌላ ግንዛቤ ከሌላቸው በቃኝ አለማለትና አልጠግብ ባይነት ከተማሩት ከየትኞቹ?

ለመሆኑ በሕይወትዎ የሚያሰደሰትዎና በቃኝ የሚሉት ምንድን ነው? እሱቲ ቁጭ ብለው አለኝ የሚሉትንና የለኝም የሚሉትን ነገር ይጻፉት፤ የሌለዎት ምንድን ነው? ለምን? ያልዎትስ ምንድን ነው? እንዴት? ይህንን እያሰላሰሉ ወደሚቀጥለው ነጥብ ቢቀጥሉ።

3. እውነትን መከድ

በእንደኛ ዮሐንስ 11 10 የሚከተለውን እናነባለን፤ “ኃጢአት የለብንም ብንል ራሳችንን እናታልላለን፤ እውነትም በራሳችን ውስጥ የለም፤ በኃጢአታችን ብንናዘዝ ኃጢአታችንንም ይቅር ሲለን ከአመፃም ሁሉ ሊያነፃን የታመነና ጸድቅ ነው፤ ኃጢአትን አላደረግንም ብንል ሃሰተኛ እናደርገዋለን፤ ቃሉም በኛ ውስጥ የለም።” ወንጌላዊው የሰው ልጅ ትልቁ ለህተት ኃጢአት መሥራቱ ብቻ ሳይሆን ኃጢአት የለብኝም ማለቱ ነው። ሰው ከእግዚአብሔር ከተለየበት ጊዜ ጀምሮ በምንም ዓይነት ከኃጢአት ተለይቻለሁ ሊል አይችልም። ያንን ካለ እግዚአብሔርን አታሏል። በመጽሐፈ ምሳሌ 201 9 ከኃጢአት ጠራሁ የሚል ማነው? የሚል

ቃል ተጽፏል፤ ጥበበኛው ሊል የፈለገው ማንም ሰው በራሱ ከኃጢአት ነፃቻለሁ ካለ ስህተት ነው። በትንቢተ ኤርምያስ 21 ግ የዚህን ተመሳሳይ ቃል እናነባለን፤ “አንቺ ግን ንፁህ ነኝ በእውነት ቁጣው ከእኔ ተመልሷል አልሸፈም እነሆ ኃጢአትን አልሠራሁም ብለሻልና በፍርድ እከሰሻለሁ” ይላል። እግዚአብሔር በነቢዩ በኩል ለእሥራኤል ያስተላለፈው መልዕክት እሥራኤል ንፁህ ነኝ በማለት አሳዛኝ ነገር ፈጽማለች። ከቃሉ እንደምንረዳው ከመከራዋ ልትድን የቻለችው ኃጢአት ባለመሥራቷና ጸድቅ በመሆኗ ነው። ይህንን በማለት ብቻ ከፍርድ ትቀርባለች።

ሐዋርያው ጳውሎስ በሮሜ መልዕክቱ 31 ግ ከመዝሙረ ዳዊት በመጥቀስ በዚህ ምድር ላይ ሰው ሆኖ ኃጢአት አልሠራሁም ማለት እውነትን እንደመካድ ነው፤ ምክንያቱም ሁሉም በድለዋል፤ ሁሉም አምፀዋል፤ ሁሉም ኃጢአት ሠርተዋል። ለኃጢአታቸው ደግሞ ሞት ይገባቸዋል፤ ስለዚህ ጳውሎስ ምንም ዓይነት ጸድቅ ነኝ የሚል ሰው በራሱ ከእግዚአብሔር መቅረብ እንደማይችል ያስተምራል። በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በማስተማር ዘመን የአይሁድ ሊቃውንት የሆኑት አንዲት በዝሙት ተያዘች የተባለች ሴት አምጥተው በሙሴ ሕግ መሠረት ፍርድ ማግኘት እንደሚገባት ለጌታ ሲያቀርቧት እነሱ የጠበቁት በድንጋይ ውገሯት እንዲላቸው ነበር፤ ነገር ግን የጌታ ጥያቄ የነሱ ሕይወት የሚነካ ሆነ። ጥያቄውም፤ ከእናንተ ውስጥ እሷ የሠራችውን አልሠራሁም የሚል በመጀመሪያ ድንጋይ ይጣልባት። ከዚያ ከተለበሰቡት ሁሉም ንፁህ ስላልነበሩ በታውን ለቆ ከመውጣት ሌላ አማራጭ አልነበራቸውም፤ ስለዚህ እነዚህ ሁሉ የሚያሳዩን ሰው እውነተኛ ለመሆን መጀመሪያ ራሱን ማየት ያስፈልጋል።

በመጀመሪያው ጥቅሳችን ላይ ያየነው ቃል ኃጢአት የለብንም የሚሉ ለዎች እራሳቸው እውነትን ከደዋል፤ ይህንን በማለታቸው ብቻ ምንም ዓይነት ረዳት እንደማይኖራቸው ተነግረዋል። የሰው ልጅ ደግሞ ከኃጢአቱ ንፁህ እንዳልሆነ ተፈጥሮአዊው ባሕርይ ያስረዳል። ሰው መኖር ይፈልጋል፤ ለመኖር ደግሞ ያስባል፤ ካለበም ይመኛል፤ ከተመኘም ምኞቱን

ከግብ ለማድረስ ይጥራል። ምክንያቱም ሊያደርገው ያላሰበውን ነገር አይመኘውምና። ያለማድረጉ የጊዜና የቦታ አለመመቻቸት እንጂ የንፅህና ወይም የቅድስና አይደለም፤ ሊሆንም አይችልም። ቢያንስ አትመኝ የሚለውን ሕግ ጥሷል፤ በዚህ ሕግ በመጣሱ ደግሞ ለፍርድ ይቆማል፤ በዚህም መሠረት ከኃጢአቱ ለመንፃት ወደ አምላኩ ላለመቅረብ ትልቅ ደንቃራ ይሆንበታል። ለዚህ ነው ዮሐንስ እውነት በእኛ የለም ያለው።

ሰው እውነትን መረዳት ካልቻለ ወይም እውነተኛ ካልሆነ ማወቁንና አለማወቁን እንኳን ሊረዳ አይችልም። ስለዚህ እውነትን ካልተረዳ ከእውነት ጋር ተጣልቷል ማለት ነው። የዓለምን የሃይማኖትና የፖለቲካ ታሪክ ስናይ ከዚህ የተለየ አይደለም። ለምሳሌ በኬልቄዶን ጉባዔ (451) የቤተ ክርስቲያንን መከፋፈል ብንመለከት በሁለት የተከፈለችው ቤተ ክርስቲያን እውነቱ የኔ ነው በማለት ብቻ በተቃራኒው ያሉት እውነት እንደሌላቸው በመቁጠር የተካሄደ ድርጊት ነው። የሰው ልጅ ለሠተቱ መባሳቱ ሳይሆን፤ ለሠተተኛ አይደለሁም ብሎ ማመኑ ነው፤ ይህ ነው ትልቁ ለሠተት።

የቤተ ክርስቲያን አባቶች በሁለት ጎራ ተከፍለው ያሳዩን ሁለቱም እኔ አልተሳሳትኩም ማለታቸውን ነው። ይህን በማለታቸው ብቻ ከእውነት ጋር ተጋጭተዋል፤ ምክንያቱም ሥጋና ደም ያለው ፍጡር ሁሉ እንከን አይወጣለትም ብሎ ማመን ራሱ መሳሳት ነው። ቅዱሳን አባቶቻችንን ቅድስና ያስጣቸው ትልቁ ነገር ራሳቸውን ኃጢአተኛ ማድረጋቸው ነው። ዮሐንስና ጳውሎስ በመልዕክታቸው የገለጹልን ይህንን ነው፤ (1ኛ ዮሐ. 11 10)።

ታዲያ ቅዱሳን ሐዋርያት እንደዚያ እራሳቸውን ከኃጢአተኞቹ ጋር ከቆጠሩ የኋለኞቹ አባቶቻችን አልተሳሳትኩምና ኃጢአት የለብኝም ብለው ለማመን ምን የመጽሐፍ ቅዱስ ድጋፍ ይኖራቸዋል?

በ18ኛ መቶ ዓመት ገደማ የነበረው ዘረአያዕቆብ የተባለው ኢትዮጵያዊው ሊቅ በዚህ ጉዳይ ላይ ከፍተኛ ጥናት አጥንቷል።

ሊቁ ሰለራሱ ራሱ እንደሚመሰክረው ከፍተኛ የሆነ የቅኔና የቅዱሳት መጻሕፍት ትርጓሜ እውቀት እንደነበረው ነው። በዚህ በእውቀቱም ምክንያት የትኛውንም ሃይማኖት ሳይነቅፍ ከቅዱሳት መጻሕፍትም ያገኛቸውን እውነቶች በመተርጎም ለሕዝብ ያስረዳ ነበር። ይህ እውቀቱና ችሎታው በዘመኑ ካሉት የእውቀት ጓደኞቹና ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ሊያስማማው አልቻለም። እንደሱ አባባል ከሆነ ዘመኑ በኢትዮጵያ የፈረንጅ ሃይማኖት የመጣበት ጊዜ ከፍተኛ የሃይማኖት ውድድርና ክርክር ነበር። የዚህ ዓይነት ጊዜ እንደዚያ ዓይነት እውነትን ለማፈልግ ሰዎች ከፍተኛ ችግር ያመጣል። ስለዚህ ዘርአያዕቆብ ለሰደት እንዲዳረግ ሆኗል።

በሰደት ሆኖ ሁለት ሊቃውንትን ይጠይቃል። ይህም የትኛው ሃይማኖት ነው እርግጠኛው? በሚል ለሁለት የሃይማኖት መሪዎች ጥያቄውን ያቀርባል። ዘርአያዕቆብ በግዕዝ በተጻፈች ትንሽ መጽሐፉ ላይ እንደሚያብራራው የመጀመሪያ ጥያቄውን ያቀረበው ለፈረጅ ነው፤ ለመሆኑ እውነተኛው ሃይማኖት የቱ ነው? ፈረንጁ ይላል ዘርአያዕቆብ እውነት ምን እንደሆነ የራሱን ሃይማኖት በማብራራት ነገረው። ዘርአያዕቆብ ግን ያ እውነት እንዳልሆነ ተገንዝቧል። ሁለተኛውን ጥያቄ እንዲሁ ለኢትዮጵያዊው ሊቅ አቀረብኩ ነው የሚለው። አሁንም የአገር ቤቱ ሊቅ ፈረንጁ እንዳሉት እውነት በእሳቸው ሃይማኖት እንዴት እንደሆነ አሰረዱኝ ይላል። ይህም ለዘርአያዕቆብ ሊዋጥ አልቻለም። ዘርአያዕቆብ እስላሙንም አይሁዱንም ብጠይቃቸው እንዲህ እንደሚሉኝ አምናለሁ ይላል።

በዚህ ግንዛቤ መሠረት እውነተኛ አኔ ነኝ በማለታቸው ብቻ እውነትን ከደዋል፤ ይላል ዘርአያዕቆብ። ስለሆነም ይህ ሊቅ ምርምሩን ከሰው አንስቶ ወደ እግዚአብሔር በመውሰድ እውነት እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነ ያረጋግጣል። የጠቅላላ የዓለም ችግር ውስብስቡን ለመመለስም በቂ ግንዛቤ እንዳይኖር ያደረገ፤ የሰውን አእምሮ ዘግቶ እውነትን እንዳይቀበል ያደረገ ነገር ቢኖር አኔ ብቻ እውነተኛ ጻድቅ ነኝ ብሎ ማመን ነው። ይህ አባባል ስህተትን ሳለማየት ትልቅ ደንቃራ ሆኖ ይታያል። በተለይ በኢትዮጵያውያን

ባሕርይ የሚንፀባረቀው እነሱ እንጂ እኛ ስህተተኞች አይደለንም፤ እኛ ከእነሱ እንሻላለን የሚለው አባባል ሳለመሻሻልና ስህተትን ሳለማረም ትልቅ እንቅፋት ሆኗል።

እንደሚመስለኝ የባለሥልጣናቸችንም ችግር ይኸው ነው። የወታደሮቹ መንግሥት ያን ያህል ጊዜ ሲኖር ያሳየን ነገር፤ ራሱን ተሳሰተዋል ካላቸው ንጉሠ ነገሥቱ መንግሥታቸው ለይቷል። ምን ማለት ነው! ስህተቱ የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥትና ንጉሡ የሠሩት እንጂ አሁን እኛ የምናደርገው ስህተት እንኳን ቢሆን ስህተት አይደለም። ሰው ሊራብ የቻለው፤ ለርሃቡም ደንታ ሳይሰጠን የቻለው ሕዝቡ እየተራብ እኛ በብዙ ሚሊዮን ዶላር ዊስኪ ልንገዛ የቻልነው በዓሉ የሕዝቡ ስለሆነ ነው። እኒያ የተራቡት እኛ ሥራ በዝቶብን እንጂ አውቀን አይደለም። ምክንያቱም በዓሉን ለማከበር፤ እውነቱ ግን ጃንሆይ አደረጉት ከተባለው ልዩነት አለመኖሩ ነው። በየዓመቱ ይደረግ የነበረው የአድገናል መዝሙር እኛ አልተሳሳትንም ለማለት የተደረገ ነበር።

መሪዎቻችን ያልገባቸው ነገር ከእኛ በፊት የነበሩት ከተሳሳቱ እኛም ልንሳሳት እንችላለን ብሎ ማመን ነበር። እሱ ነበር ወደ እውነተኛ ዕድገት ሊያመራ የሚችለው። ታዲያ እንዳለመታደል ሆነና የሌላውን ጉድፍ ስንመለከት ምስራው ከዐይናችን ገብቶ ሌላውን እውነት እንዳንመለከት አደረገን፤ (ማቴ. 7፤ 3-5)።

የአሁኑን የቤተ ክርስቲያናችንን ችግር (ልዩነትና ብጥብጥ) ብንመለከተው እውነትን ካስመቀበል የመነጫ እንጂ ራሱ እውነት አይደለም። የችግር መነሻ የአሁኑ የመንግሥት ለውጥ መሆኑን ባረጋግጥ አባባሌን የሚቃወመኝ ያለ አይመስለኝም። ምክንያቱም የቤተ ክርስቲያንን መቆጣጠር መሠረተ ሃሳብ ይዘውት የመጡት ከበረሀ ሳሉ ሆኖ እያለ ወደ መንግሥት ደረጃ ሲዛወሩ ግን ያንን እውነት ለመሸሸግ ሞከሩ። በበረሀው በነበሩበት ጊዜ ያወጡት መግለጫ የኢትዮጵያ የሃይማኖትና የመንግሥት የበላይ አመራር በነሱና እነሱ በሚያምናቸው ሰዎች መሆን እንዳለበት ያረጋግጣል።

ይህ ማለት ከነበረው መንግሥት ጋር ንክኪ ያላቸውም ሆነ ወይም ደግሞ በነሱ ጽንሰ ሃሳብ የማይሰማ ሰው በአመራር በታላቁ ዓይ መቀመጥ አይገባውም ማለት ነው። ይህ ነው። ይህ ደግሞ ለህተት ነውን? አይደለም፤ ምክንያቱም መጀመሪያ ትግሉ ሲጀመር ሥልጣን ለመያዝ ነው፤ ይህ ማንኛውንም ሥልጣን ለመያዝ በሚታገሉ ሰዎች የሚታወቅ ነው፤ ይህ ሀቅ ነው፤ ሀቅ ያልሆነው፤ መንግሥት በሃይማኖት ውስጥ አይገባም የሚለው ነው። ይህንን አባባል ይዘው የሃይማኖት መሪዎችም መንግሥት አልገባም በማለታቸው ከእውነት ጋር ተጋጭተዋል፤ ይህ ሁኔታ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ሳይሆን በአሰላሙም፤ ምናልባት የካቶሊክ አልተነካ እንደሆነ እንጂ ሁሉም እጣ ደርሷቸዋል። በበታወቀው የተተኩት ደግሞ በቀጥታ የአዲሱን መንግሥት ዓላማ የሚያራምዱ አለያም የማይቃወሙ መሆን አለባቸው። ነገሩ እውነት መሆን ያለበትና የፈለጉት ነው። ለመቀበል እስከጋሪ የሆነው ግን፤ የነበሩትን ፓትርያርክ ከሥልጣን ማውረድና ኃላፊነት መውሰድ ያለባቸው የሃይማኖት መሪዎች ናቸው መባሉ ነው።

ታዲያ ይህ እውነትን ቀብሮ ሌላ ማውራቱ በእውነት ለአገርሰ ሆነ ለራሰ ሊጠቅም ይችላል ወይ? ይህንን እውነት ካልተቀበልን ያደረግነውን ነገር ማለት እኛ ራሳችን መሆናችንን ማመን ካልቻልን ለህተት መሆኑንና እውነት መሆኑን ካልተረዳን እንዴት መታረም ይቻላል? ለጥቅም ሲባል ብቻ እውነቱን ቀብረው በሀሰት በአልሆነ ነገር ላይ የተመሠረተ መግለጫ ማውጣቱ እውነቱ የወጣ ዕለት የባለ አደጋ ያመጣል።

ትዝ ይለኛል፤ መጀመሪያ የአሁኑ መንግሥት አገሪቱን የተቆጣጠረ ጊዜ የወጣው መግለጫ፤ ሁለት ወታደሮች ከሬዲዮ ጣቢያው ውስጥ በመሆን የሬዲዮ ጣቢያውን መሣሪያዎች በሙሉ በቴሌቪዥን እያሳዩ አንድ ድምፅ እንዲህ ይል ነበር፤ “ለዘለዓለም ሕዝቦች ሲታፈኑበትና ሲጨቁኑበት ውሸትና ፕሮፓጋንዳ ሲነሳበት የነበረው የሬዲዮ ጣቢያ በጭቁን ታጋይ የኢትዮጵያ ልጆች ከቁጥጥር ስር ውሏል፤ ከዛሬ በኋላ ኢትዮጵያውያን ከጭቆናና ከምዝብራ ነፃ ሆነዋል፤” ይላል። እንዴት ዓይነት

እስገራሚ መግለጫ ነበር፤ በሥራ ላይ ቢውል። ተናጋሪው ለኢትዮጵያ ሕዝብ ሊያሰገዝቡ የፈለጉት እስከዚያ ድረስ በኢትዮጵያ ውስጥ አመራር ይለጡ የነበሩ ሰዎች በሙሉ ውሸታዎች፤ ጨቋኞች፤ ለተበደለው ሕዝብ የማያሰቡ ናቸው። በዚያ ቀን ያን የሬዲዮ ጣቢያ የያዙ ሰዎች በባሕርይም በተግባርም ልዩ ናቸው፤ ምክንያቱም ከዚያ በኋላ በነሱ ቋንቋ ተበዳዮች ምንም ዓይነት ጭቆና አይደርስባቸውም። ይኸው የሬዲዮ ጣቢያ በሳምንቱ በኢትዮጵያ የሃይማኖት መሪዎች ላይ በዳዮችና ውሸታዎች እንደሆኑ እንዲሁም ከዚህ ከእውነተኛ አመራር ጋር መሥራት እንደሌለባቸው የሰድብና የእርግጥን ናዳ አወረደባቸው፤ ያለምንም ፍርድ ቤትና የሕግ ማረጋገጫ ወንጀላቸው።

ጥያቄው ለምን ሰዎቹ ተሰደቡ ወይም ለምን በዳዮች ተወነጀሉ አይደለም። የዚህ ጽሑፍ ዓላማ በእውነት መንግሥት ለሃይማኖቱ አስቦ ነው ወይ መሪዎቹን እንዲህ ያላቸው? የሚተኩት ለሃይማኖት መሪዎች ከእነዚህ የተሻሉ እውነተኛና ትክክለኛ መሆናቸው እንዴት ሊታወቅ ቻለ? እዚህ ላይ ነው እውነት ተቀበረ የሚያሰኘው። ስለዚህ እውነቱ፤ የነበሩት የሃይማኖት መሪዎች ከሚተኩት ለሀገሪቱም ሆነ ለሃይማኖቱ አንሰው ወይም የሚተኩት ከነበሩት በልጠው አይደለም። ተተኪዎቹ ሥልጣንን ቢይዙ የመንግሥቱን አመራር ስለሚደግፉና መንግሥት የሚያደርገውን ስለሚያራምዱ ያም ደግሞ ለመንግሥት ኃይል ስለሚሰጥ ሥልጣንን ለመቆጣጠር እንዲመች ስለሚያደርግ ነው የተካሄደው።

ታዲያ የሃይማኖት መሪዎችን በቀለ፤ ቀበረ፤ ያለ ፍርድ ፓትርያርኩን ከሥልጣን አወረደ ብሎ የነበረውን መንግሥት በመወንጀልና እንዲሁም እኛ ከነሱ እንሻላለን ብሎ እራሱን በማወደስ መግለጫ የሚሰጥና ትምህርት የሚያሰጥም መንግሥት ከዚህም ባሻገር ደግሞ የሞቱትን አሰከራኖች እያወጣና እንደገና በወግ እንዲቀበሩ በማድረግ እሻላለሁ ያለው በሌላ መልኩ ደግሞ በሕይወት ያሉትን እንዲሁም ደግሞ የሃይማኖትን አመራር

በማፍረሱ እውነቱ ከምን ላይ ነው? ይህንን አንባቢ ሊመልሰው ይገባል።

በሁለተኛ ሳሙኤል የሚከተለውን ቃል እናነባለን “ኢዮአብም ወደ ንጉሡ ገብቶ ምን አደረገህ? እነሆ ለቤኔር መጥቶልህ ነበር፤ በደሀና እንዲሄድ ስለምን አሰናበትኸው? የኔር ልጅ ለቤኔር ያታልልህ ዘንድ መውጫህንና መግቢያህንም ያውቅ ዘንድ፤ የምታደርገውንም ነገር ሁሉ ያስተውል ዘንድ እንደመጣ አታውቅምን? ይ” አለው። (2ኛ ሳሙ. 31 24-25)። ለቤኔርም ወደ ኬብርን በተመለሰ ጊዜ ኢዮአብ በበር ውስጥ በቆይታ ይናገረው ዘንድ ወደ አጠገቡ ወለደው። በዚያም ሰወንድሙ ለአሳሄል ደም ተበቅሎ ሆዱን መታውጥ ሞተም” (ሳሙ. 31 27)። ጠቅላላ ከ24 ጀምሮ ያለውን ታሪክ ሰናነብ ኢዮአብ ለዳዊት የነገረውና በእቤኔር ላይ የተቀየመው ዳዊት አመድ ነስገሶ፤ እስከሚያለቅሰና የሚከተለውን ግጥም እስከመጣጠም የደረሰው። “እቤኔር ሰነፍ እንደሚሞት ይሞታልን? እጅህ አልታሰረም፤ እግርህም በሰንሰለት አልተያዘም፤ ሰው በአመጸኞች ፊት እንደሚወድቅ አንተ እንዲሁ ወደቅህ” (ሳሙ. 31 33-34)። ይህ ቅኔ እቤኔር አንዴት ዓይነት ጀግናና እውቅ ሰው እንደሆነ ከመግለጹም በላይ አሟሟቱ ራሱ በሴራና በአሻጥር እውነት የመሰለ ውሸት የተቀላቀለበት መሆኑን የሚያስረዳ ነው። ሲጠቃለል ዳዊት ይህንን እውነት ስለተገነዘበ ማለትም ኢዮአብ የሠራውን ስህተት ስለተገነዘበ ከዚያ በፊትም ሆነ ከዚያ በኋላ የሚያደርጋቸው ፍርዶች ከፍተኛ ጥንቃቄ የተሞላባቸው ነበሩ።

ዳዊት የባሉን አንገት ቆርጦ ያመጣውን እሾማለሁ ባይና እንዲሁም ደግሞ ሰላማዊውን ሰው ማለትም የባሉን ልጅ (እቤኔርን) የገደሉትን ሰዎች በሞት መቅጣቱ የእውነተኛ ፈራጅነቱ ማረጋገጫ ነው። በዓለም ላይ እንደ እቤኔር ያሉ በሰው ተገዢና ሴራ የተገደሉ ሰንቆች ናቸው? በአገራችን ያ ሁሉ ሕዝብ የተደበደበው፤ የታሠረው፤ አሁንም በእሥር ላይ ያለው፤ የተሰደደው ሀገር በመከዳት ባይሆን በእውነት ባለሥልጣኑን

የተቃወሙ ሰዎች ናቸው ወይ? መልሱን አሁንም አንባቢ ያስብበት።

የእኔ ማጠቃለያ የሚሆነው ግን ይህንን እውነትና የራስን ማንነት አለመረዳት ወደኋላ የጎተቱንና ስህተታችንን እንዳንቀበልና እንዳናምን የብረት መዝጊያ ሆነው ያስቸገሩን እነዚህ መሆናቸውን በማረጋገጥ ይሆናል። ለመሆኑ ተሳሰተው ስህተትም አምነው ያውቃሉን? መጥፎም ይሁን መልካም፤ የሠሩትን እውነት ለመናገርና ለማሳየት ፈቃደኛ ነዎ? ካልሆኑ ሰምን? ወደፊት ራስን ለማየት ተዘጋጅተዋል? ይህንን እያስላሰሉ ወደሚቀጥለው ነጥብ ቢሸጋገሩ።

4. በራስ አለመተማመን

በራስ አለመተማመን ጠባይ ያለው ሰው ራሱን አለመሆኑንና ማንነቱን የማያውቅ ችግር ያለበት ሰው ነው። የዚህ ዓይነት ሰዎች ባሕርይ መግለጫ የተለያየ ነው። እነዚህ ዓይነት ሰዎች ራሳቸውን ስላልሆኑ ራሳቸውን ለመሆን ይዋሻሉ፤ ይከዳሉ፤ ራሳቸውን ለመሆን ይሰርቃሉ፤ ራሳቸው የሠሩት ነገር ምንም ስለማያስደስታቸው ወይም በሠሩት ስለማይደስቱ በሌላው መደስት ይፈልጋሉ። ከዚህም የተነሣ የነሱ ተቃራኒ የሆኑትን ማጥፋት ይፈልጋሉ። የኅብረተሰብ እንቅስቃሴ ከተጀመረበት ጊዜ ጀምሮ እንደዚህ ዓይነት ሰዎች ኖረዋል፤ ይኖራሉም። በራሳቸው የማይተማመኑ ሰዎች ከራሳቸው ምንም ነገር የሌላቸው ስለሚመስላቸው ሁል ጊዜ የሌላውን ነው የሚመስኩት። ቢኖራቸው እንኳን ያላቸውን ስጦታ ስላልተገነዘቡትና ስለማያስተውሉት የመርበትበት የመጨነቅና ያለመረጋጋት ስሜት አላቸው።

ይህ ውጤት ከኃጢአት መሥራት ወይም ሕግን ከመጣስ ጋር የተያያዘ ነው ብለን ማመን እንችላለን። ይህን ለማለት የሚያስገድደን የመጀመሪያዎቹ ሰዎች ከኃጢአት በኋላ የታየባቸውን ባሕርይ በመረዳት ነው። አዳምና ሔዋን ሕግን

ከጣሉ በኋላ ራሳቸውንና ማንነታቸውን መረዳት አልቻሉም። ያላቸውንና የተሰማቸውን ማወቅና መረዳት ባለመቻላቸው በሌላና የነሱ ባልሆነ በሜት ላይ ጣሉትና አረጋገጡት። የዚያ ውጤት ማንነታቸውን እንዳያውቁ አደረጋቸው። መጀመሪያውኑ ሲፈጠሩና ወይም በዚህ ምድር ላይ ሲታዘዙ በእግዚአብሔር ምሳሌ እንዲኖሩ እንጂ ራሳቸው እግዚአብሔርን እንደማይሆኑ በትክክል ይረዳሉ። ተረድተውማል። ስለዚህ ምንነታቸው ወይም ሰብአዊነታቸው ሊያስደሰታቸው ሰላልቻለ ራሳቸውን መሆን ትተው ሌላ መሆን ፈለጉ፤ ያም ያልሆኑት እግዚአብሔርን መሆን ነው።

የዚህ ውጤት ኃፍረትንና መሸማቀቅን አመጣ። እነዚህ ለዎች ያልሆኑትን መሆን ሲፈልጉ የሌላ ሰው ቦታ መያዝ ነበረባቸው። እሱም የእግዚአብሔርን ሥልጣን ይዘው እግዚአብሔር አለመኖር ነበረበት። ስለሆነም እግዚአብሔርን ቢቻል ማስወገድ ከነሱ በላይ በዚህ ምድር ላይ ምንም መኖር የለብትምና ወይም እንዲኖር ፈቃደኛ አልሆኑም። ስለዚህ ነበር ተሳሳታችሁ ሲባሉ ስህተትን በመቀበል ፈንታ አንዱ በሌላው ላይ ኃላፊነት ሲጥሉ ያየነው። ይህ ታሪክ የአቤልንና የቃኤልን ትክክለኛ ባሕርይ ገላጭ ታሪክ ነው። (ዘፍ. 3፡1-13)

የቃኤንን ሁኔታ ስንመለከት ራሱ በሠራው ሥራ ተወዳድሮ በእግዚአብሔር ፊት ማለፍ ሰላልቻለ ወንድሙን ገድሎ በወንድሙ ቦታ ላይ መታየት ነው የፈለገው። የዮሴፍና የወንድሞቹ ታሪክም ይህንኑ ሁኔታ በትክክል ያንጸባርቅልናል። የዮሴፍ ወንድሞች ራሳቸው በሚሠሩት መልካም ሥራ በአባታቸው ዘንድ መወደድ ሰላልቻሉ ወንድማቸውን በማስወገድ በሱ ቦታ ላይ ሆነው መወደድ ፈለጉ፤ ነገር ግን ያ የነሱ ስህተት ወይም የነሱ ሥራ አይደለም፤ አልሆነም። ወንጌላትን ስናነብ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስና በፈሪሳውያን መካከል የነበረውን አለመግባባት ስንመለከተው የጠቡ መነሻ የሆነው የአይሁድ ለዎች በራሳቸውና በሚያምኑት ነገር አለመተማመናቸው ነው። የጌታ ትምህርት ሁልጊዜ የሚያተኩረው እነሱ የሚያነሱትን ቅዱሳት መጻሕፍት በመጥቀስ ነበር። እነሱ እናከብረዋለን የሚሉትን ነገር ግን

ያላከበሩትን ሙሴንና የሙሴን ሕግ መሠረት በማድረግ የሚለጠውን ትምህርት ሊያስተባብሩት አልቻሉም። እነሱ ከዚያ ትምህርት ምን ያህል ለብቻቸው እንደቀሩ ለብቻቸው አሳያቸው። ስለዚህ ቁጭ ብሎ በቃሉ መሠረት ከመወያየት ይልቅ ሕዝቡን አሳድመው ተቀዋሚያቸውን ማስቀሉ ቀለላቸው፤ ምክንያቱም ከቃሉ ጋር ቁጭ ብሎ ለመወያየት ራሳቸውን ሊያምኑት አልቻሉም።

እውነት ከአይናቸው ተሰውሯል። ጌታ በሉቃስ ወንጌል ይህንን ነገር እንዲህ ሲል ተናግሮታል፤ “ሲቀርብ ከተማይቱን አይቶ አለቀባላት እንዲህ እያለ ለሰላምሽ የሚሆነውን በዚህ ቀን አንቺስ እንኳን ብታውቁ አሁን ግን ከአይንሽ ተሰውሯል፤ ወራት ይመጣብኛል፤ ጠላቶችሽም ቅጥር ይቀጥሩብኛል፤ ይከቡኛልም፤ በየበኩሉም ያሰጩንቁኛል። አንቺንም በአንቺ ውስጥ የሚኖሩትን ልጆችሽን ወደታች ይረግጣሉ። በአንቺ ውስጥም ድንጋይ በድንጋይ አይተውም፤ የመኅብንትሽን ዘመን አላወቅሽምና፤” (ሉቃ. 19፡31)። የኢየሩሳሌም መሪዎች ስለ መሴሕ የተነገረው ትንቢት የተቆጠረውን ሱባዔ ያውቃሉ። ምን አልባትም በቃላቸው ይዘው ከእለት በእለት ኑሯቸው ጋርም እያነበቡት ነበር። ይሁን እንጂ ማድረግና በቃል መኖር ሰላልቻሉ በራሳቸው ተማምነው በእግዚአብሔር የተሰጠውን የመኅብንት ጊዜ ሊያውቁም ሊረዱም አልቻሉም፤ ስለዚህ የወሰዱት አዋጅ በዚህ በእግዚአብሔር ቃል ፊት ቀርቦ ከመጋለጥ ይልቅ ይህን የሚገልጠውን ሰው ከነትህምርቱ ከተከታዮቹ መደምሰስ ነው፤ ዛሬ በዓለም ላይ የሚታየው ትልቁ ነገር ይኸው ነው።

በእውቀታቸውና በችሎታቸው መተማመን የማይችሉት ለዎች ከነሱ በላይ ያሉትን በተለያዩ መንፈስ(መንገድ) ማጋለጥ ይፈልጋሉ። ከአንድ ወንድሜ ጋር ስናወራ በዚህ አገር የተደረገውን ወይም የገጠመውን ነገረኝ። የዘመኑን እድገት ይህ ኮምፒውተር የተባለው መሣሪያ ቀደም ብለው ተምረው በሥልጣን ላይ ላሉ ለዎች የኮምፒውተርን ፍጥነት ሊቀድሙ አልቻሉም። አዲሶቹ ምሑራን ደግሞ ትምህርታቸው ከሱ ጋር የተጀመረ ስለሆነ

የኮምፒውተር እድገት እንድንገኝ እርምጃ በጨመረ ቁጥር እነሱ ሁለት እርምጃ ቀድመው ይሄዳሉ። ታዲያ ይህ ወንድም ከፈጣናቸው ጋር ስለነበር ለነባሮች አለቆች እሱና ጓደኞቹ እስከ ሆነዋል። ስለዚህ የኮምፒውተር ብልሽት በመጣ ቁጥር የሚጠሩት እነሱ ናቸው። ነባር አለቆች ከነዚህ ሰዎች ጋር መወዳደር ስላልቻሉና አብረውም ለመኖር በራሳቸው ሰላልተማመኑ ትልቁ እርምጃ የሚሆነው ፈጣኖችን ሰዎች ማባረር ነው። ስለዚህ እንደዚህ ዓይነት ነገሮችን በሙሉ በተለይም በሦስተኛው ዓለም ውስጥ ከፍተኛ ችግር ፈጥሮ ይታያል። ያገራችንንና የቤተ ክርስቲያናችንን ሁኔታ ብናይ ከዚህ ውጭ እይደለም። በራሳቸውና በእውቀታቸው የማይተማመኑ ሰዎች የኃላፊነትን ቦታና ሥልጣን ይይዙና ከነሱ የተሻለ እውቀትና ሃሳብ ያላቸውን ሰዎች ማየትና መሰማትም እይፈልጉም።

ከላይ ያነሳሁትን ነጥብ ከጀምርኩ በኋላ ምን አልባትም ለሦስት ሳምንት ያህል ሥራውን እቋርጬ ቆይቼ ነበር። በዚህም ምክንያት ስለጉዳዩ ለማሰብ ሰፊ ጊዜ አጋጠመኝ። ነገሩንም በማብሰልሰል ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርም ለማያያዝ አሰብኩኝ። መጽሐፍ ቅዱስንም ከላይ እስከ ታች ለማንበብም ብቻ ሳይሆን ታሪኩን ለማያያዝ ሞክርኩኝ። በተለይም ለሞት የሕመማት ጊዜ ስለነበር ከክርስቶስ ጋር ለማያያዝ ሞክርኩኝ። በትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 53 ላይ ያለው ቃል ስለ መከረኛው መሲሕ የተባለው የእግዚአብሔር ባርያ(አገልጋይ) ተብሎ ተጠርፏል። እሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እንደዚህ ባርያ መባልንና መከራ መቀበልን የመረጠበትን ምክንያት ሰናይ እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን የተጠቀመበት ዘዴ ውርደትና መከራ መሆኑን እንረዳለን።

የመሲሔ ወይም የአገልጋዩ መቸገር መሰቃየት መገረፍና መጨነቅ የሱን የእምላክነት ባሕርይ የማይለውጥ የሱን ሁሉ እድራጊነቱንና ሁሉን ቻይነቱን የማይለውጥ የማይቃረን መሆኑን ተረዳሁ። የክርስቶስን መወለድ ስንመለከት ራሱ ዓለምንና በውስጡ ያሉትን የሚመግብ እምላክ የድሀ ድሀ፣ የወራዳ ወራዳ ሆኖ መጠለያ እንኳን እጥቶ በበረት ላይ መወለዱን በእርግጠኝነት ተረዳሁ። ይህ ሁሉ በእምላካዊነት ባሕርይ በእርግጠኝነት የቆመና

ሕላዊነቱንና እሱነቱን ያልከዳ እምላክ ነው። ይህ ባሕርይ ሰው በመሆኑና ድሀ በመሆኑ አይለወጥም፤ ነገር ግን ሰውን ለማዳን የተጠቀመበት መንገድ ይህ ብቻ ነው።

ሐዋርያዊው ጳውሎስ ይህንንም የእግዚአብሔር ኃይል ነው ብሎታል። በመሰቀል ላይ እንደ ወንበዴ የተንጠለጠለ በከሣሾቹ ፊት ምንም ባለመናገሩ ምክንያት በደሉ ስለበዛ ነው የሚናገረው ያጣው ተብሎ ከሣሾቹ እስከ እሚዘባበቱበት ድረስ ትዕግሥቱን አላየ። እሱ የእምላክነት ባሕርይን ሳይለውጥ በእርግጥም እምላክ ነበር። ሐዋርያዊው ጳውሎስ ይህንን ግንድ የተሸከመና እንደ አመፀኛ ተገርፎ በእንጨት ላይ የተስቀለ ዕብራዊ ሰው እምላክ ነው ከማለቱም በላይ እርሱ ራሱ ጳውሎስ ግን በእንጨት ላይ የተስቀለው ባርያ መሆኑን ሲያረጋግጥ በእርግጠኝነት በማንነቱ እምኖ ነበር። በራስ ያለመተማመን ጉዳይ የሚያላፍረው በእርግጠኝነት የሚያምኑትን ነገር አለመረዳትና አለማወቅ ነው።

ጳውሎስ ለግሪካውያን ሞኝነት ለእሥራኤላውያን ደግሞ እርግማን የሆነውን የኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ሲሰብክ በእርግጠኝነትና በልብ ሙሉነት ነበር። እርሱ የሚያምነው ግንድ የተሸከመ የተተፋበት የተዋረደ የእርግማን ምልክት በሆነው በመስቀል ላይ ተሰቅሎ የሞተ ቢሆንም ለጳውሎስ ግን ማስተዋልና ጥበብ ነበር። በወንጌል አላፍርም የሚለውን ቃል የተጠቀመው ማን ሊሆን ይችላል? ባርያ መባል እንደ ሐፍረትና ውርደት በተቆጠረበት በዚያ ዘመን ስለ መስቀል መናገር ሞኝነትና እብደት ተብሎ በተደመደመበት በዚያ ዘመን “የመስቀሉ ቃል ለሚጠፉት ምኝነት ለእኛ ለምንድን ግን የእግዚአብሔር ኃይል ነውና” (1ኛ ቆሮ. 1/18) በማለት በእርግጥ በእደባባይ መናገር የሚችል ማን ነው? በራሱ የተማመነ በሚያውቀውና በሚያምነው በእርግጠኝነት ልብ ሙሉ የሆነው ጳውሎስ ብቻ ነው። ሌሎችንም ቅዱሳን የቅድስና ክብርና ማዕረግ ሊያሰጣቸው የቻለው ይህን በመስቀል የተስቀለውን ኢየሱስ ክርስቶስን የሕይወት ምንጭ ነው ብለው ማመናቸው ነው።

የዕብራውያን ጸሐፊ እንደዘገበው በእምነታቸው ምክንያት በመጋዝ የተሰነጠቁት በአንበሳ የተበሉት በእሳት የተቃጠሉት በርሃ ለበርሃ የተንከራተቱት የአንበሳን አፍ በእምነት የዘገት የእሳትን ኃይል ያጠፉት ከኃያላን በላይ ኃያላን የሆኑት በእርግጠኝነት የሚያምኑትን ሰለሚያውቁ ነበር፤ (ዕብ. 11፣ 32-34)። ሃይማኖት እንዲሁ በአፍ ብቻ የሚነገር በማነብብ ብቻ የሚታለፍ አይደለም፤ ራስንና ማንነትን የሚጠይቅ ጉዳይ ነው። ማንነቱን በትክክል ያልተረዳ ወይም ያላወቀ ሰው በሃይማኖት በኩል መሰናከሎችን ሊያልፍ አይችልም፤ አለፍኩ ብሎ ቢያወራ እንኳን ውጤቱ ያጋልጠዋል።

ለዚህ አባባሌ ዶክተር ማርቲን ሉተር ኪንግ ያቀረቡትን ሃሳብ ለማሳየት እሞክራለሁ። ዶክተሩ ከዚህ ቆሜ Negro (ጥቁር) ፊቶችን አመለከታለሁ። በ፲ህ የሚቆጠሩ ነጭ ፊቶችንም አያለሁ፤ እነዚህም በአንድ ላይ እንደሚወርድ የወንዝ ውሀ አይነት ናቸው። ነገር ግን የተለያየ ፊት አይደለም የማየው፤ ወደፊት አንድ ዓይነት ገጽ የሚሆን ፊት አያለሁ። በእኒህ ምሁር ንግግር የተገዛብኩት ነገር ኔግሮ ተብሎ የወጣው መጠሪያ ስም ለውርደትና ለንቀት ተብሎ የተሰጠ ነበር። ለዶክተሩ ግን በእርግጠኛ ስማቸው ነው፤ መልካቸውም ጥቁር ነው፤ ዘራቸውም ጥቁር ነው። በጥቁረታቸው በመልካቸው አላፈሩም፤ በእርግጠኛነት በማንነታቸው ተማምነዋል፤ በጠቅላላ በመጽሐፋቸው ውስጥ ለጥቁሮች የሰጡት ቃል ኔግሮ የሚል ነው። ኔግሮ ስድብ ሳይሆን ቀለም ነው፤ ሰድብ ሊያደርገው የቻለው ሕጉ ነው፤ የዶክተሩ በራስ መተምመን ያረጋግጣል።

አዚህ ላይ ነው ሕጉ በእሳቸው ላይ የደነገገው መቀየር አለበት እንጂ የእሳቸው ስምና መልክ አይደለም መቀየር ያለበት። ይህንን ትግል ሲሞክሩ በእርግጠኝነት በበቀል አለመነሳሳት በሰላማዊ መንገድ ሁሉን መቀየር ወይም ማሰቀየር እንደሚችሉ ነበር የተረዱት። የሰላማዊ ትግል ከኒኩሊየርና ከሌሎችም ከሳድ መሣሪያዎች እንደሚበልጥ ያምናሉ። ይህ በራስ የመተማመን መርህ ነው።

ከብዙ ዓመት በፊት በማሞ ውድክህ የተተረጉመ የበርሀው ተኩላ በሚል ርዕስ የተጻፈ መጽሐፍ ሳኑብ በዋና ገጽ ባሕሪነት የተጠቀሰው ዝነኛው ጀኔራል “አንተ ሂትለር ብትሆን ምን ታደርግ ነበር?” ተብሎ ሲጠየቅ “በክፍት መኪና ሆኜ የጀርመንን ከተማ በሙሉ እዞር ነበር” አለ። ይህ በእርግጠኝነት በራሱ የሚተማመን ጀኔራል ሊናገር የፈለገው ምንም ዓይነት በደል እንደሌለበት ወይም የሚሠራው ሥራ ሁሉ በእርግጠኝነት እውነትነት እንዳለው ለመግለፅ ነው። በአንፃሩ ግን ሂትለር የርሱ ተቃራኒ መሆኑ ነው። ሕንድን ነፃ ያወጡት ማኅተመ ጋንዲ አገራቸውን ነፃ ያወጡት የእንግሊዛውያንን ሱፍ ለብሰው አይደለም፤ ያገራቸውን የቡድህ ሃይማኖት ጀለቢያ(ቀሚስ) ለብሰው ነው፤ በራሳቸው የሚተማመኑ ሰዎች ለውጥን የሚፈልጉት መጀመሪያ ከራሳቸው ነው፤ ሌላውን ለመምራት መጀመሪያ ራስን መምራት አስፈላጊ ነው።

ሐዋርያዊው ጳውሎስ ለሮማውያን በጻፈው መልዕክት አንተ ራስህ ሊሎች እንዳያደርጉብህ የምትከለክለውን አንተ ራስህ እንዳታደርግ ተጠንቀቅ። አትሰረቅ ብለህ ካስተማርክ መጀመሪያ መሰረቅን ማቆም ያለብህ አንተ ነህ፤ (ሮሜ 2፣ 22-26)። ቢሾፕ ዲዝሞንቱቱ ስለ ይቅርታ በጻፉት መጽሐፋቸው ላይ፤ የደቡብ አፍሪካ አገዛዝ ከነጮች ወደ ጥቁሮች የሚዛወርበት ስለ ሕዝባቸው የምርጫ ሥነ ሥርዓት አለመኖር ነጮች ያወሩት እውነት እንደሆነ ለማረጋገጥ ባደረጉት የምርጫ ጣቢያ ጉብኝት በእርግጥ ደቡብ አፍሪካውያን ነጮች እንዳሏቸው ሳይሆኑ በራሳቸው የሚተማመኑ ጨዋዎች ሆነው አግኝተዋቸዋል። የደቡብ አፍሪካ ጥቁሮች እንደዚያ እንደ ተናካሽ ውሻ ያበላጫቸውና ሰላም ያሳግባቸው፤ የነጮች የአገዛዝ ዘዴ እንጂ የእነሱ ማንነትን ማወቅ አይደለም። ቀኑ የሰላም ቀን ነበር ይላሉ ጳጳሱ፤ በመጽሐፋቸው ላይ ሁሉም ተደርድረው የምርጫ ተራቸውን ይጠብቁ ነበር፤ እኒያ አውሬ ናቸው የተባሉት ሰዎች እንዴት ሥነ ሥርዓት ያላቸውና የሚያማምሩ መሆኑን በተግባር አሳይተዋል።

ይህ እንግዲህ ለውን ሰው ያሰኘው፤ ማንነትን መረዳትና በማንነት ላይ መተማመን መሆኑን የሚያሳይ ነው። ይህ ከሆነ

እንግዲህ ከኛ ሲደርስ የተዛባ ነገር ለምን ሊደርስ ቻለ? የሚለውን እንድጠይቅም ገፋፋኝ። በማንነታቸው የሚተማመኑትን የሀገራችንን ጀግኖችም ለማየት ሞክርኩኝ። በእውነትም ሞትን እንኳን የማይፈሩ በማንነታቸው ተማምነው ሞት የተባለውን ፊት ሰፊት የተጋፈጡ ጀግኖች እንዳሉ ተረዳሁ። በተሰይም በላይ ዘለቀ የተባለው ጀግና በንጉሥ ስም እንሰጥህ ሲሉት በእናቱ ከተሰጠው “በላይ” ከሚለው ሌላ መጠሪያ እንደማይፈልግ ሲገልፅ በራሱ በመተማመን ነበር። የነእጄ ቴዎድሮስ የነአቡነ ጴጥሮስን እቡነ ሚካኤልን በሞት ላይ የበላይነት እንዲኖራቸው ወይም በራሳቸው እንዲተማመኑ ያደረጋቸው በማንነታቸው በመተማመናቸው ነው።

ይህንን ሁሉ ካነሣሁኝ በኋላ ስለሌላው ጠቅላላ ሁኔታ ማየትም ማሰብም ጀመርኩኝ። በእርግጥ ለምን የሚለው ጥያቄ መልስ አላገኘም። በታሪካችን ላይ እንዳየሁት ከእቡነ ጎርጎሪዎስ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ላይ አንድ ነገር ስመረዳት ቻልኩኝ። በእባባሉ በሙሉ ባልሰማማም አባባሉ ግን ስዚህ ነጥብ መልስ እንደሚሰጠኝ ተሰማኝ። ክርስቲያናዊ ያልሆነ ሥነ ምግባርና ሕገ ወጥነት እኗር የግራኝ ወረራ ጥሎብን የሄደ ባሕል ነው ይላሉ፤ እቡነ ጎርጎሪዎስ። በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ታሪክ መጽሐፋቸው ላይ ይህንን አባባል ያዝኩኝና በሰፊው ማሰላሰል ጀመርኩኝ። ግራኝ አህመድ የገዛበትን ዘመን ቆጠርኩኝ፤ እሱም 16 ዓመታት እንደሆነ በየታሪክ መጽሐፎች ተገልጿል። ይህም የሆነው በ15ኛው ማብቂያ በ16ኛው መቶ መጀመሪያ አካባቢ ነው። ከዚያ ወዲህ 16ኛው፣ 17ኛ፣ 18ኛው፣ 19ኛው፣ 20ኛው ዛሬ ሃያ አንደኛው ክፍለ ዘመን ላይ ነን። ከዚያ በፊት የነበረውን ማለት ከዘጠነኛው እስከ 16ኛው መቶ ዓመት የነበረውን እየሁት፤ እሱም 10ኛው፣ 11ኛው፣ 12ኛው፣ 13ኛው፣ 14ኛው፣ 15ኛው ነበር። እነዚህ ሁሉ ተጠራቅመው በእውነት 16 ዓመት የሰውን አስተሳሰብ ሊለውጥ ይችላል? ክርስቲያናዊ ያልሆነ ሥነ ምግባር በዚህ ሊመካኝ ይችላል? በፍጹም ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም በዘመኑ ካለነው ሰዎች የፈለቀ በእግዚአብሔር ቃል አለመታዘዝና በራስ ፍላጎትና ዓላማ መነዳት የመጣ ስህተት ነው።

አጠቃላይ የሕዝባችንና የቤተ ክርስቲያናችን እንደዚሁም ደግሞ የመሪዎቻችንን አካሄድ ስንመለከት ነን ከምንለውና ከምንሠራው ጋር በፍጹም ተመሳሳይነት የለውም። ቀላል ምሳሌ እናቅርብ፤ በኢትዮጵያ እሁን ባለንበት ዘመን ምንክልባትም ከ19ኛው መቶ ማብቂያ ላይ ጀምሮ ከአሥራ አምስት እስከ ሃያ አምስት ሺህ እብያተ ክርስቲያናት አሉ። የክርስቲያኑ ብዛትም ከሃያ ዘጠኝ እስከ ሰላሳ አምስት ሚሊዮን ነው ተብሎ ይገመታል። በእነዚህ በአሥር ሺህዎች ከሚቆጠሩት እብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ምን ክልባትም በስምንት ሺህዎቹ ከዓመቱ 365 ቀናት ውስጥ 355 ቀናት ይቀደስባቸዋል። በእነዚህ እብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ለቅዱስ ቁርባን የሚቀርቡት ከቀዳሾቹ ሌላ ቁጥራቸው በጣም እነሰተኛ ነው። ለምን? መልስ የለም። መሪዎቻችንም ሆኑ ሕዝብ ከትዳር ውጭ በሕገ-ወጥነት ያላስቀመጠ ቢኖር ምንክልባትም በጣት የተቆጠረ ነው። ከእነዚህ የተወሰዱት ወጣቶች ምን ሊሆኑ ይችላሉ? ከዚያም በዳኝነት ፍርድ ገምድልነት ለጉዳይ ፈጽሞልኝ የሚቀርበው ጉቦ፤ በአጠቃላይ አንድ ክርስቲያን ከተባለ ሕዝብና መንግሥት የሚጠበቅ አይደለም። በቤተ ክርስቲያኒቱ እገልጋይ ካህናትና በተገልጋይ ምዕመናን መካከል ያለው የዕውቀት ልዩነት ሰፊ ስለሆነ ምን ክልባትም ካህናቱን የሚፈልጓቸው ለሦስት ጉዳይ ብቻ ነው፤ ለጥምቀት፣ ለቀብርና ለማዕድ ቡራኬ። ይህን የመናናቅ ሁኔታ ሕዝቡን መረን ለቀቀውና ስርቆት ውሸት ዝሙት፤ አጠቃላይ ምግባረ ብልሹነት በሀገሪቱ ነገሡ።

ይህ በዛ ሲልም ወደ ጨሌ፣ ወደ ቆሌ፣ እነሰ ሲልም መጠጥ ግብዣውና በማጠቃላይም ወደ እምላክ የለሽነት ትምህርት ጠቀሰለው። ይህ እንግዲህ እኛም ራሳችንን እሜን ብለን ከምንቀበስው፣ ሌላውም የክርስትና ደሴት ብሎ ከሚጠራን እገር የወጣ ውጤት ነው። ዛሬም ይህንን ካለማወቃችን የተነሣ ስህተታችንን በመፈለግ ላይ ነን። አንድ ቀን ከአንድ ወንድም ጋር ሆነን ምሳ ስንበላ አንድ አፍሪካዊ በጻፈው ጽሑፍ ላይ ተናዶ ሲናገር እንዴት እሱ ስለእኛ ስህተት ሊናገር ይችላል? ስለራሴ እኔ ነኝ መናገር ያስብኝ ይል ነበር። ለነገሩ በሄድኩበት ቦታ ላይ ብዙ ውይይት ሲደረግበት ስምቻለሁ። ያልሰማሁት ከስህተታችን

እንታረም የሚል ሰው ነው። የመንግሥታችን መፍረስ የሕዝባችን መሰደድ፣ አገራችንን ለዘራፊዎችና ለአልጠጣብ ባዮች አሳልፎ መስጠት የመጣው በመሪዎቻችን በራሳቸው አለመተማመን ምክንያት ይመስለኛል።

አቡነ መልክጼዴቅ የቋሚ ምስክርነት በሚለው መጽሐፋቸው ላይ በተገለፀው መሠረት የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎችን ሰድብ መቋቋም አቅቷቸው የሸሹት ሚኒስትሮቻችን ምን አልባትም የኃላፊነታቸው ክብደት ምን ያህል እንደሆነ ምን እንደሠሩና እንዳልሠሩ በእርግጥ የተረዱ አልመሰለኝም። በአቶ ዮሐንስ መሸሻ መጽሐፍ “የኢትዮጵያ ፖለቲካና አስተዳደር” የተዘረዘረው ሁኔታ ከመቶ አለቃ በታች የሆኑ ወታደሮች አለቆቻቸውን ወደ እሥር ቤት ሲነድቸው አንዳቸውም መቃወም ያልቻሉት በራስ መተማመን ስላልነበራቸው ነው። ግልፅ ያልሆነ አሠራር፣ እውነት ቢሆን እንኳን ለእውነትነቱ መረጃ እስከሌለ ድረስ አስቸጋሪ ነው።

የኤርትራ ጉዳይ የሚለውን መጽሐፍ ባነበበ ሰው ያ ሁሉ ጊዜና ገንዘብ ለኤርትራና ለኤርትራውያን እንደፈለሰ በግልፅ ቢታወቅ ኖሮ ምን አልባትም ለመፍረድም ወይም ለማስፈረድም በቂ ጊዜ ይኖር ነበር። አሁንም የሀገራችን ምሁራን ግልፅ በሆነ ተቃውሞና ድጋፍ ላይ የሚያሳዩት ነገር የለም። ሥራውም ሆነ ሀሳቡ ከአእምሮ ውስጥ በዛ ቢባል ከአንድ ክፍል አይወጣም። የብዙ ሰዎች አባባል አሁን ያለውንም መንግሥት ሆነ ያለፈውን የወታደራዊ መንግሥት ነፃ መድረክ ሊሰጥ ያልቻለው በራሱ ስለማይተማመን ነው ይላሉ። እርግጥ ነው ነገሩ እውነትነት አለው። በቂ እውቀት የሌላቸው ሰዎች ካላቸው ሰዎች ጋር ሲወዳደሩ አይችሉም። አስገራሚው ነገር አንዳንድ ጊዜ የተማሩትም ሰዎች ቢሆኑ ውስጥ ለውስጥ መሄዳቸውና በራስ አለመተማመናቸው ነው። ይህ ነገር ሲጠቃለል ለአገራችን ጠላቷ ለጥፋታችን መንስኤውም በራስ አለመተማመን ነው። ራሱን የማያውቅ የሚያምነውንም የማያራምድ እድገት የለውምና።

5. በግምት ላይ እርግጠኛ መሆን

በግምት ላይ እርግጠኛ መሆን ማለት አንድ ሰው ስለ አንድ ነገር በማሰብ ያንን የሆነውን ነገር ከማወቁ በፊት በዚያ ነገር ላይ የራሱን ሃሳብና ውሳኔ መስጠት ነው። ይህንን አባባሌን ግልፅ ለማድረግ Clinical Pastoral Education (CPE) በማጠናበት ጊዜ የገጠመኝን ነገር ለመግለፅ እወዳለሁ። ትምህርታችን ከቀለም ትምህርት በተጨማሪ የሥራ ልምምድም ስለነበረው በዩኒቨርሲቲው ውስጥ ካሉት ሆስፒታሎች በአንዱ ተመድቤ የClinical ሥራ እሠራ ነበር፤ የተመደብኩበት ቦታ ሦስት ዓይነት ደረጃዎች ስለነበሩ ከእያንዳንዳቸው በቀን ሁለት ጊዜ እየሄድሁ በሽተኞችንና ቤተሰቦቻቸውን እነጋግራለሁ። የቆየሁበት ጊዜ አንድ ዓመት ተኩል ስለነበር በዚህ ጊዜ ውስጥ ብዙ ጉዳዮች ገጥመውኛል። እንደዚህ በምሳሌነት እንዳቀረብኩት ያለ ሁኔታ ግን ያጋጠመኝ ለመጀመሪያ ጊዜ ነው።

በሽተኛው የአምስት ዓመት ሕፃን ሲሆን እሱም ቤተሰቦቼም ጥቁር አሜሪካውያን ናቸው። በዚህ ቤተሰብ ሦስት ልጆች ያሏቸው ሲሆን በሕመም ምክንያት ወደሆስፒታል የመጣው የመጨረሻ ልጃቸው ነው። ሚስትዋ የራስ ተፈሪያን ዓይነት ፀጉር ሲኖራት፣ ባለቤቷ አጭር ፀጉርና አጠር ደልደል ያለ ቁመት ያለው ጥቁር አሜሪካዊ ነው። የልጆች ስም የመጀመሪያው አደም፣ ሁለተኛው መሊክ፣ ሦስተኛው ጅፋር በመባል ይጠራሉ። ከክፍሉ እንደደረሰኩኝ ማንነቴን ገልጬ ወሬ ስንቀጥል ከላይ የተዘረዘሩትን ስሞች በመጥራት ልጆቻቸውን አስተዋወቁኝ። ቀጠል አድርጌ የልጆቼን ስም ትርጉም ስጠይቅ የአፍሪካ ስም ነው ብለን ነው የምናምነው አሉኝ፤ በዚህ ጊዜ የእኔ አእምሮ በሁለት ሁኔታዎች ላይ የግምት ውሳኔውን ወስደ።

1. ምን አልባት የአፍሪካ ሃይማኖት እስላም ነው ብለው ስለሚያምኑ እስላሞች ናቸው ብዬ ወስንኩኝ፤

2. ጅፋር የሚለውን ስም ሰሰማ በሁለተኛ ከኢትዮጵያ ጋር ግንኙነት ይኖረው ይሆን ወይ ብዬ የግምት ውሳኔ ወበድኩኝ።

የምንማረው ትምህርት አሰገደደኝና በግምት ላይ ውሳኔ ከምስጥ ለምን አልጠይቅም ወደሚለው አቅጣጫ ሄድኩኝ። ምክንያቱም የዚህ ትምህርት ዋና ዓላማው በመጠየቅ የሰዎችን ሃሳብ መረዳት እንጂ የራሱን የአእምሮ ውሳኔ ማስቀመጥ በጣም የተከለከለ ነው። የራሱን ውሳኔ ማስቀመጥ ማለት የባለጉዳዮችን ሃሳብ እንደመዝጋትና እንዳውም ጨርሶ ችግራቸውንና ሀሳባቸውን አለመረዳትን ያጠቃልላል። ስለዚህ የዚህ ሥራ ዋናው ዓላማው ሁል ጊዜ ለመወያየት በር መክፈት እንጂ የራሱን ግምታዊ ውሳኔ መወሰን አሳስባለሁ ነው። ስለሆነም መጠየቅ ነበረብኝ፤ በለሃይማኖት ሲጠየቅ እንኳን ሃይማኖትህ ወይም ሃይማኖትሽ ምንድን ነው? ተብሎ አይደለም። በዚህ ፋንታ መጠየቅ ያለበት፤ የሚከተሉት የሃይማኖት ሥርዓት ምንድን ነው? ተብሎ ነው።

የእኔ ግንዛቤ ከላይ እንዳልኩት የሚሰትየዋ ፀጉር የልጆች ለም፤ መልካቸውና አጠቃላይ ሁኔታቸው ከእስልምና ወይም በአፍሪካ ውስጥ ከሚገኝ አንዱ የክርስትና ሃይማኖት ከዚያም ቢያልፍ ራስ ተፈሪያን ይሆናሉ ብዬ እንጂ ጠይቄ ያገኘሁትን ቡድኒዝም ይሆናል ብዬ አሳሰብኩኝም። ስለዚህ በእኔ አእምሮ የተደረደረው የሰዎች ሃይማኖት መመዘኛ በሙሉ እውነት አልነበረም። እውነቱና በሰጡኝ መልስ የተረዳሁት የቡድኒዝም አምነት ተከታዮች መሆናቸውን ነው። ይህንን ሃሳብ ይገር በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ እግዚአብሔር በገፀ ባህርይነት የተጠቀመባቸውን ሰዎች ባሕርያት መመልከት ጀመርኩኝ። ከዚያ በፊት ግን ሰዎች በግምት ላይ ለምን ውሳኔ እንደሚሰጡ ማሳሰልና መመራመር አሳብኩኝ። ስለሆነም በግምት ላይ ውሳኔ ለመስጠት የሚያስገድዱ ሁለት መሠረታዊ ነገሮች እንደሚያስፈልጉ ተገነዘብሁ። እነዚህም ምኞትና ፍርሃት ናቸው።

ምኞት፤ በመጀመሪያ በምኞት ላይ የተመሠረተ ግምታዊ ውሳኔ እሳያለሁ። ከላይ እንዳልኩት የመጽሐፍ ቅዱስ ገጸ ባሕርይ ባለቤቱ

እግዚአብሔር ቢሆንም በመሣሪያነት የተጠቀመባቸው ሰዎች ለዚህ ርዕሳችን ትልቅ መሣሪያዎች ናቸው። ምን ጊዜም ቢሆን የመጽሐፍ ቅዱስ የሰው ታሪክ መጀመሪያ አዳምና ሔዋን ስለሆኑ ከነሱ መሠረታዊ ታሪክ ላይ አንነሣ። በኦሪት ዘፍጥረት እንደምንረዳው የሁለቱ ሰዎች ምኞት ከአገኙት ትምህርት እኳያ ከእግዚአብሔር በላይ መሆን ነው፤ ያም በግምታዊ የምኞት ውሳኔ ላይ እርግጠኛ እንዲሆኑ አድርጓቸዋል። ያም ማለት ክፉና ደግ የምታሳውቀውን ዛፍ በሚበሉ ጊዜ እንደ እግዚአብሔር እንደሚሆኑ ግምታዊ እርግጠኝነት ነበራቸው። በዚህም ምክንያት ነው የሚበሉት ፍሬ ለዐይን የሚያስጉመጅ፤ ለጥበብም ያማረ እነደሆነ በምኞታዊ እርግጠኝነት ጉምጅተው የማሰብ ጊዜ አሰከማይኖራቸው ድረስ አርምጃ ለመውለድ የተጣደፉት፤ (ዘፍጥ. 3፤ 1-8)። ያ ማለት መጀመሪያ በአእምሮአቸው የአሰቡት ነገር ከሁሉ በላይ እንደሚያደርጋቸው እርግጠኞች ነበሩ፤ ነገር ግን ግምት እንጂ እውነት አልነበረም።

ኦሪት ዘፍጥረትን ሰናነብ የዚሁ በምኞት ግምታዊ እርግጠኝነት ሲንፀባረቅ እንመለከታለን፤ ቃሉ እንዲህ ሰፍሯል፤ “እንዲህም ኑ ለእኛ ከተማና ራሱ ወደሰማይ የሚደርስ ግንብ እንሥራ፤ በምድር ላይ ሳንበተንም ሰማችንን እናስጠራው አሉ፤” (ዘፍጥ. 11፤ 4)። በዚህ ምንባብ በስተጀርባ የምንረዳው አውደ ሃሳብ እነዚህ ሰዎች ከእነሱ በፊት ከነበሩት በጥበባቸው ተመክተዋል። በዚህ ጥበባቸውም ምክንያት ሰማቸው ለዘለዓለም እንዲጠራ በምኞት ግምታዊ ውሳኔ እንዲደርሱ አድርጓቸዋል። ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት ስለ እነዚህ ዓይነት ሰዎች ሲያብራሩ ከነሱ በፊት የነበሩት በኖን ዘመን በፍል ውህ የተቃጠሉት ሰዎች ከአውቀት እነሱ ከደረሱበት ደረጃ ሰላልደረሱ ነው። እነሱ ባሉበት ዘመን ግን ጭቃን አቅልጦ ወደ ድንጋይነት መቀየር ከተቻለ፤ የምድርን ዝፍት እንደ ሰሚንቶ ማድረግ ከተቻለ ስምን ለዘለዓለም ማስጠራት የማይቻልበት ምክንያት እንደማይኖር ምኞታዊ እርግጠኝነት ነበራቸው። ይህ የእሱ ግምት እንጂ በተፍጥሮ ዘለዓለማዊ ነገር እንደማይኖር አልተገነዘቡም።

መጽሐፍ ቅዱስን ስናነብ የእብርሃምን ታሪክ እናገኛለን። በእብርሃምና በቤተሰቦቹ የነበረው ችግር የልጅ ማጣት ችግር ስለነበር ሣራ ያንን ችግር ለማቃለል የደረሰችበት በምኞት የተሞላ ግምታዊ እርግጠኝነት የሚከተለው ነበር፤ “ሣራም አብራምን እነሆ እንዳልወልድ እግዚአብሔር ዘጋኝ ምን አልባት ከእርሷ በልጅ እታነጽ እንደሆነ ወደ እርሷ ግባ አለችው” (ዘፍጥ. 16፡ 2)።

ጠቅላላ ታሪኩ በዚህ ምዕራፍ ከቁጥር 1 እስከ 6 ይሄዳል። ነገር ግን የጉዳዩ እንብርት የሆነው የሣራ ግምት እሷ ልታገኘው ያልቻለችውን በልጅ መውለድ መደሰት፤ በሠራተኛዋ በኩል ማግኘት እንደፈለገች ነው። እንደ ሣራ አባባል ከሆነ በሠራተኛዋ መውለድ እሷ ትታነፃለች፤ ነገር ግን ሣራ ያልተረዳችው ባሏን ለሠራተኛዋ አላልፋ ስትሰጥ ሠራተኛዋ ከሠራተኝነት ወደ እኩያነት እንደምትቀየር አልገባትም። ሣራ በምኞታዊ ግምት ብቻ ያረጋገጠችው ባሏ ከሠራተኛዋ የሚወልደው ልጅ የእሷ መደሰቻ እንደሚሆን ብቻ ነው። በዚህ ምኞት ላይ የተደረገው ምክር ግን በሠራተኛዋ መፅነስ የተባለው ደስታ ሳይሆን ሌላ ሐዘንና ተስፋ መቁረጥን አሰከተለ። ሣራ ለምና ወደ ሠራተኛዋ እንዲሄድ ወይም ከሠራተኛዋ ልጅ እንዲያገኝ ያስገደደችውን ባሏን እንዲህ ብላ ስትመረረው እናያለን። “ሣራም አብራምን መገፋቴ በአንተ ላይ ይሁን፤ እኔ ባርያዬን በብብትህ ሰጠሁህ፤ እንዳረገዝችም ባየች ጊዜ እኔን በዐይኗ አቃለለችኝ” (ዘፍጥ. 16፡ 4)።

እንግዲህ ከላይ እንደተገለፀው የተመኘችው ግምታዊ ደስታ ሳይሆን የዚያ ተቃራኒ ሆነ። በአንፃሩ ደግሞ ሠራተኛዋ አሠሪዋ በባርነት ያደረገችላትን ባለመገንዘብ የሕግ ሚስት የሆነችውን አባራ እሷ የሕግ ሚስት ለመሆን ባደረገችው ምኞታዊ ግምት ውጤት እንዴት እንደሆነ እንየው፤ “አብራምም ሣራን እነሆ ባሪያሽ በእጅሽ ናት፤ እንደወደድሽ አድርገባት አላት፤ ሣራም ባለቃየቻት ጊዜ አጋር ከፊቷ ከበለለች” (ዘፍጥ. 16፡ 6)።

አጠቃላይ የሁለቱም ምኞታዊ እርግጠኝነት ሊሠራ አልቻለም። በሌላ በኩል ደግሞ ሰዎች በጸሎታቸው እንኳን

ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ጥያቄ በአእምሮአቸው ያለውን በምኞት ያዘጋጁትን ግምታዊ እርግጠኝነት ነው። ለዚህ ምሳሌ ይሆንን ዘንድ ትንቢተ ኢባይያስ ምዕራፍ 56ን እንደ ምሳሌ እንወስደዋለን። በትንቢተ ኢባይያስ ላይ የተገለጸው ለእግዚአብሔር የቀረበ የእሥራኤል የጨኸት ማመልከቻ እሥራኤል የተመኘችን እናገኘዋለን ብለው የገመቱትን በጽማቸውና በጸሎታቸው ሊያገኙት አልቻሉም። የጸሎታቸውና የጽማቸው ሰልት ከእውነተኛ ባሕሪያቸው እጅግ በጣም የተለየ ነው። ጸምና ጸሎት የሚያደርጉት ከነሱ ባሕርይ የሚፈልቅ እምነት ያለው ሰው እንደሚጸልየው አይደለም። ነገር ግን በአእምሮአቸው ውስጥ ያሰቀመጡትን በምኞት እንዲያገኙት የተመኘችን ነገር እንዲደረግላቸው ይፈልጋሉ።

እስቲ እግዚአብሔር ለዚህ ነገር ምን እንደመለሰ ቃሉን እንመልከተው። “ነገር ግን እለት እለት ይሹኛል መንገዴን ያውቁ ዘንድ ይወዳሉ፤ ጽድቅን እንዳደርግ፤ የእምላካቸውንም ፍርድ ይለምኑኛል፤ ወደ እግዚአብሔርም ለመቅረብ ይወዳሉ። ሰለምን ጸምን አንተም አልተመለከትሽንም፤ ሰለምን ሰውነታችንን አዋረድን አንተም አላወከም ይላሉ ...” (ኢባ. 58፡ 2-3)።

በዚህ እረፍተ ነገር ውስጥ እሥራኤላውያን ብዙ የፈለጉት ነገር አላቸው፤ እግዚአብሔርን እንዲያደርግላቸው በከፍተኛ ደረጃ እያስቸገሩ ነው። ከጠየቁቸው ነገሮች እግዚአብሔርን እለት እለት መሻት መንገዱንም ለማወቅ መጓጓት የእግዚአብሔርን እውነተኛ የሆነ ፍርድ እንዲያደርግላቸው ደጅ መጥናት፤ ወደ እግዚአብሔር ወደ እምላካቸው ለመቅረብ የበረታ ፍላጎት ማሳየትን፤ ይህንን ሁሉ እያደረጉ እያሰ እግዚአብሔር አልሰማቸውም። ሰውነታቸው ከሰውነት ተራ እስኪወጣ ድረስ ቀዩ እስኪጠቁር፤ ጥቁሩ እስኪነጣ፤ ያማረ ባለመብላት፤ የሞቀ ባለመልበስ ሰውነታቸውን እዋርደውና በመጸምና በመጸለይ ተግተው ነበር።

ይህን ሁሉ የሚያደርጉት በምኞት እንጂ ሊያገኙት የፈለጉት ግምታዊ እርግጠኝነት ነበር። ይሁን እንጂ ያንን

ከመመኘታቸው በፊት በምኞትም ግምታዊ እርግጠኝነት ከመውሰዳቸው በፊት ሊያደርጉት የሚገባ ነገር ነበር። ያልተደመጡትም የፈለጉትን ሊያገኙ ያልቻሉበት ዋና ምክንያት የሚከተለው ነበር። “እነሆ በጸማችሁ ቀን ፈቃዳችሁን ታደርጋላችሁ፤ ሠራተኞቻችሁን ሁሉ ታስጨንቃላችሁ፤ እነሆ ለጥልና ለክርክር ትጸማላችሁ፤ በግፍ ጡጫም ትማታላችሁ፤ ደምጻችሁንም ወደላይ ታሰሙ ዘንድ ዛሬ እንደምትጸሙት እትጸሙም” (ኢሳ. 41፡55)።

በአጠቃላይ እነዚህ ሰዎች የተመኙትና የሚሠሩት ሥራ እጅግ በጣም የተለያየ ነው። አንድ ሌላ ተጨማሪ ጥቅስ እንይና ይህንን ሃሳብ እንደገና ወደ ሀገራችን ሁኔታ እንወስደዋለን። “ሰላሳ ፍርድ ከእኛ ዘንድ ርቆአል፤ ጽድቅም አላገኘንም፤ ብርሃንን በተሰፋ እንጠባበቅ ነበር፤ እነሆም ጨለማ ሆነ፤ ፀዳልን በተሰፋ እንጠባበቅ ነበር፤ ነገር ግን በጨለማ ሄድን። እንደ እውሮች ወደ ቅጥሩ ተርመሰመሰን፤ ዐይን እንደሌላቸው ተርመሰመሰን፤ በቀትሮ ጊዜ በድግዝግዝታ እንዳለ ሰው ተሰናክልን፤ እንደ ሙታን በጨለማ ሥፍራ ነን” (ኢሳ. 59፡9-11)።

በዚህ ንባብ ዙሪያ የዚህ ዘመን ሕዝቦች በምኞት ያሰቡትን ግምታዊ ተስፋ ሊያገኙት አልቻሉም። የሚመኙት አሁን የደረሱበትን አልነበረም፤ የገመቱትም እንደዚህ ይሆናል ብለው አልነበረም። ነገር ግን የተመኙትን እይደለም ሊያገኙት የቻሉት። በአጠቃላይ ከመጽሐፍ ቅዱስ ይህን የዓለምን እንቅስቃሴ ብንመለከት በምኞት ላይ የተመሠረተ ግምታዊ እርግጠኝነት በየትውልዱና በየነገዱ እንዲሁም በየግለሰቡ ባሕርያዊ ነፃነት ሆኖ ይታያል።

የሀገራችንን እንቅስቃሴ ስናይ በእርግጥ በዚህ ላይ የተመሠረተ ነው። በሀገራችን ያለው የመንግሥታቱና የሕዝቡ ሌላው ቀርቶ አሁን በዘመናችን አዲስ አገር የሆነችው የኤርትራና የኢትዮጵያ ጉዳይ እንኳን የመለያየት ሁኔታ በምክርና በኃይል

ከተካሄደ በኋላ እየተጻፉ የምናነባቸው መጻሕፍት የሚያሳዩን ነገር በግምት ላይ የተረጋገጠ ምኞትን ነበር።

መድሀኒ ታደሰ የተባሉት ሰው በጻፉት “የኢትዮጵያና የኤርትራ ጦርነት የግጭቱ መነሻ” በሚለው መጽሐፍ ላይ የተዘረዘረው እንዲሁም ደግሞ “ተራሮችን ያንቀጠቀጠ ትውልድ” በሚል ርዕስ የተዘጋጀው መጽሐፍ የሚያሳየን የኢትዮጵያም ሆነ የኤርትራ ፖለቲከኞች ግምታዊ ምኞት አሁን ከሚታየው እውነት ጋር እጅግ የተራራቀ ነው። ከላይ በኢሳይያስ የተገለጹት ሰዎች የተመኙት ምኞት ከግል ባሕርያቸው ጋር የተለያየውን ያህል፤ አሁንም በዘመናችን የሚታየው ልዩነት ያው ነው። ስለዚህ ክርስቲያኖች በግምት ላይ የተረጋገጠ ምኞት ከምንመኝ ይልቅ በእምነት፤ በሥራ፤ በእውነተኝነት፤ በዕውቀትና በቅንነት ላይ የተመሠረተ ጸሎት ማድረግ ብንችልና ለዚያም ብንገዛ እውነተኝነታችን ይረጋግጣል። ይህንን ከተረጎን ሌላውን ነጥብ በሚከተለው ርዕስ እንመልከት።

ፍርሃት፦ በመጀመሪያ ፍርሃት ራሱ ምንድን ነው? በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ፍርሃት የሚለው ቃል በአሪት ዘፍጥረት እንዲህ ሲል እናገኘዋለን፤ “እርሱም አለ በገነት ድምፅህን ሰማሁኝ፤ ራቁቴን ሰለሆንኩኝ ተሸሽግሁኝ” (ዘፍጥ. 3፡10)። በመጽሐፈ ምሳሌ “ማንም ሳያሳድደው ይሸሻል ይላል” (ምሳ. 28፡1)። ስለዚህ ፍርሃት የሚለው ቃል ከውጭ በሚመጣ ከአቅም በላይ በሆነ በመንፈሳዊና በሥጋዊ ጭንቀት ውስጥ መኖር ማለት ነው። በሌላ በኩል ፍርሃት የአክብሮት ፍርሃት እንዳለም መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። በዘፀአት የሚከተለውን ቃል እናገኛለን፤ “እንዲሁም ሆነ በሦስተኛው ቀን በማለዳ ጊዜ ነጎድጓድና መብረቅ ከባድም ደመና እጅግም የበረታ የቀንደ መሰከት ድምፅ በተራራው ላይ ሆነ፤ በሰፈሩም የክብሩት ሕዝብ በሙሉ ተንቀጠቀጡ፤ መሴም ሕዝቡን ከእግዚአብሔር ጋር ለማገናኘት ከሠፈረ አወጣቸው፤ ከተራራውም ግርጌ ቆሙ። እግዚአብሔርም በእሳት ሰለወረደበት የሲና ተራራ ሁሉ ይጤስ ነበር፤ ተራራውም ሁሉ እጅግ ይናወጥ ነበር፤ የቀንደ

መለከቱም ድምፅ እጅግ በበረታና በጸና ጊዜ ሙሴ ተናገረ እግዚአብሔርም በድምፅ መለሰለት (ዘፀ. 19፡16-19)።

በዚህ ጊዜ እሥራኤላውያን በሙሉ ፈሩ፤ ተንቀጥቅጠውም እግዚአብሔር አይናገረን ሙሴ ተናገረን አሉ። ይህ እንግዲህ የአክብሮት ፍርሃት ዓይነት መሆኑ ነው። እነዚህን ነገሮች በአጠቃላይ ስናያቸው ሰው ከአቅሙ በላይ የሆነውንና የሚያከብረውን እንደሚፈራ እንመለከታለን። አንደኛው የበላይ የሆነን ማክበር ሲሆን ሌላው ደግሞ በኃጢአት ምክንያት መፍራትን የሚያመለክት ነው። ይህ አጠቃላይ ፍርሃትን የሚመለከት ሲሆን በዚህ ርዕስ ላይ ለመግለፅ የምፈልገው ግን በምኞታዊ ግምት ላይ የተረጋገጠ ከፍርሃት የመነጨ እርምጃን ሰዎች እንዴት እንደወሰዱ ነው። በዚህ ጉዳይ ላይ ሦስት የመጽሐፍ ቅዱስ ምሳሌዎችን በማቅረብ ለማብራራት እሞክራለሁ።

አንደኛ በአራት ዘፍጥረት የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ ላይ በመመሥረት ነው፤ ቃሉም እንደሚከተለው ይነበባል። “የቦሌፍም ወንድሞች አባታቸው እንደሞተ ባዩ ጊዜ እንዲህ አሉ፤ ምን አልባት የቦሌፍ ይጠላን ይሆናል፤ በአደረግንበት ነገራት ሁሉ ብድራት ይመልሰብን ይሆናል፤ ወደ የቦሌፍ መልዕክት ላኩ እንዲህም አሉ፤ አባትህ ገና ባይሞት እንዲህ ብሎ አዘል፤ የቦሌፍን እንዲህ በሉት፤ የወንድሞችህን በደል ኃጢአታቸውንም ይቅር በል፤ እነርሱ ከአንተ ከፍተው በሃልና፤ አሁንም እባክህ የአባትህ አምላክ ባሪያዎችን የበደሉህን ይቅር በል፤” (ዘፍጥ. 50፡15-17)። ይህንን የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ በትክክል ስናየው ከነዚህ ሰዎች አእምሮ የፈለቀ ከማንም ያልመጣ በፍርሃት ላይ ብቻ የተመሠረተ ድርጊት እንመለከታለን። እነዚህ ሰዎች የቦሌፍን ለምን እንደሸጡት የቦሌፍ እራሱ ነግሯቸው ነበር፤ ነገር ግን የሰሙት አይመስልም። የቦሌፍ ቃል እንደሚከተለው ነበር፤ “የቦሌፍም ወንድሞቼን ወደኔ ቅረቡ አብ፤ ወደሱም ቀረቡ፤ እንዲህም አላቸው፤ ወደ ግብፅ የሸጣችሁኝ እኔ ወንድማችሁ የቦሌፍ ነኝ፤ አሁንም ወደዚህ ስለሸጣችሁኝ አትዘኑ አታቀርቅሩ እግዚአብሔር ሕይወትን ለማዳን ከእናንተ በፊት ሰዶኛልና፤” (ዘፀ. 45፡4)። የቦሌፍ በልቡ ፍርሃት

ስለሌለበት የሚመኘውም ነገር ስለሌለ መሸጡ፤ ሥልጣን ማግኘቱ፤ መታሠሩ፤ መወንጀሉ ሁሉ ከዚያ ሁሉ ሞገስና ክብር ማግኘቱ በእግዚአብሔር መሆኑን ያረጋግጣል።

እራሱ ቀድሞ በወንድሞቹ መሸጡ፤ በሽያጭ ወደ ግብፅ መምጣቱ፤ የእግዚአብሔር አሠራር እንጂ የወንድሞቹ አቅምም የሱ ፍላጎትም አይደለም። የወንድሞቹ ሃሳብ ግን ከዚህ ሁሉ የተለየ ነው። አባታቸው በኑዛዜ ከተናዘዘው ሁሉ አሁን ወንድሞቹ የሚናገሩት የለም፤ አባታቸው የተናዘዘውን ኑዛዜ እያንዳንዱን የሚገባውን ምርቃት ከስጠና ከባረከ በኋላ ሲሞት የመቃብር ቦታው ወገኖቹ ወደተቀበሩበት እንዲጨመር እንጂ የቦሌፍ በወንድሞቹ ላይ ስለሚያደርገው ነገር አንድም አልተናገረም፤ በቦሌፍ አእምሮ ይህ ነገር እንደሌለ ከላይ የተጠቀሰው ማስረጃ ያረጋግጣል፤ (ዘፍጥ. 49፡29-30)።

እንግዲህ የብዙ ሰዎች ስህተት ከራስ አእምሮ በማፍለቅ በፍርሃትና በሽብር የራስንም ሆነ የሌላውን ሕይወት ማበላሸት የሰው ልጅ አስቸጋሪ ባሕርይ ከሆኑት አንዱ መሆኑን ይህ ታሪክ ያስረዳል።

ከዚህ በላይ ያየነው ታሪክ ከሰዎቹ አቅም ማጣትና የጊዜና የቦታ አለመመቻቸት በፍርሃት የወሰኑትን ውሳኔ ተግባራዊ ማድረግ አልቻሉም። ቢችሉ ኖሮ ግን ልክ በግ አረኛ በነብሩ ጊዜ ስንቅ ያቀበላቸውን ወንድማቸውን በፍርሃት ላይ በተመሠረተ ግምታዊ የምኞት እርምጃ ወስደው እንደሸጡትና እንደዋሹ ሁሉ አሁንም ያንን ያደርጉ ነበር። ይሁን እንጂ ይህንን እርምጃ እንዲወስዱ በአሁኑ ጊዜ አቅም አልነበራቸውም። አቅም ያላቸውና በፍርሃት ላይ በተመሠረተ የግምት ውሳኔ ላይ እርምጃ የሚወስዱ ሰዎች ግን አሁንም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተመዝግበዋል። ከዘፀአት የሚከተለውን እናነባለን፤ “በግብፅም የቦሌፍን ያላወቀ አዲስ ንጉሥ ተነሣ፤ እነሆ የእሥራኤል ልጆች ሕዝብ ከእኛ ይልቅ በዝታዋል፤ በርትተውማል፤ እንዳይበዙ ሰልፍም በተነሣብን ጊዜ ጠላቶቻችንን አግዘው እንዳይወጉን ከምድሪቱም እንዳይወጡ እንጠብቃቸው

አለ። (ዘፀአ. 1፡ 8-10)። ይህ ሃሳብ ደግሞ አሁንም በተጠረጠሩት በእሥራኤል ላይ መኖር አለመኖሩ እርግጠኛ አይደለም፤ ነገር ግን የአገሪቱ መሪ በአንድ ነገር ላይ በተመሠረተ ግምት ብቻ በፍርሃት ሕዝቦቹን ሲያስጨንቃቸው እንመለከታለን።

በፈርዖን አእምሮ ድምዳሜ ላይ የተደረሰው የእሥራኤል መብዛትና መበርታት ግብፅን ለመቆጣጠርና መንግሥቱን ለመገልበጥ ይቻላል በሚል ፍርሃት በተሞላ ግምት ብቻ የተወሰደ እርምጃ ነበር። ከዚህ በላይ ያየው ድርጊት በዓለማችን ከሚኖሩ መሪዎች ከመቶ ስማንያ የሚያካሂዱት ነው። በሐዲስ ኪዳን አንድ ታሪክ አጨምርና ይህን ሁኔታ እናጠቃልለው፤ “እነርሱም ከሄዱ በኋላ እነሆ የጌታ መልዕክት በሕልም ለሶሴፍ ታይቶ ሄሮድስ ሕፃኑን ሲገድለው ይፈልገዋልና ተነሣና ሕፃኑንና እናቱንም ይዘህ ወደ ግብፅ ሽሽጥ እስክንገርህም ድረስ በዚያ ተቀመጥ አለው፤” (ማቴ. 2፡ 3)። ከዚህ በኋላ ሄሮድስ ስብዓ ሰገል እንደተሳለቁበት ባዩ ጊዜ አጅግ ተቆጣና ከስብዓ ሰገል እንደተረዳው ዘመን በቤተ ልሂምና በአውራጃዋ የነበሩትን ሁለት ዓመት የሆናቸውን ከዚያም የሚያንሱትን ሕፃናቱን ሁሉ አሰገደለ፤ (ማቴ. 2፡ 13-18)።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደበት ጊዜ ኢየሩሳሌምና አካባቢዋን ይገዛ የነበረው ሄሮድስ ያ የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ የት ነው በሚለው ቃል ተደናግጦ ንጉሥነትን ይቀማኛል በሚል የፍርሃት ግምታዊ ውሳኔ ተመሥርቶ እላይ ያየውን አላዛኝ እርምጃ ሲወስድ እናያለን። በማቴዎስ ተመዝግቦ እንደምንረዳው የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወዴት ነው ባሉት ጊዜ እንደ ደነገጠና ኢየሩሳሌምም ሁሉ እንደታወከች ከላይ በጠቅሰው (ማቴ. 2፡ 3) ላይ ተገልጿል። እርምጃውም የተወለደው በዚህ በድንጋጤ በተሞላ ጭካኔ የተሞላው ፍርሃት ነው። ሁኔታውን በደንብ ላጠናውና ለተመራመረው አንድ በመንግሥት ሥልጣን ላይ ያለ ትልቅ ሰው በሁለት ዓመት እድሜ ላይ የሚገኝ ሕፃን አድጎ ሥልጣኔን ይቀማኛል በሚል በአልተረጋገጠ ግምት ላይ ይህንን እርምጃ መውሰዱ እንዴት ያሳዝናል?

በመሠረቱ የዓለምና በውስጡ ያለውን ድርጊት ስናይ ምን አልባት የሚካሄዱት የጭካኔ ሥራዎች ከዚህ በላይ ከዘረዘርናቸው አፈጻጸሞች ቅንጣት ታህል አይለዩም። የሌላውን አገር ታሪክና ሁኔታ ለመግለፅ ባልፈልግም በገራችን በሃያኛው መቶ ዓመታት ላይ የተካሄደውን በፍርሃት ላይ የተመሠረተ ግምታዊ የጭካኔ እርምጃ ለተመለከተ ሰው ተመሳሳይነቱ አያጥራጥርም። ይህን ጽሑፍ በጀመርኩበት ጊዜ የተለያዩ ሰዎች የጻፏቸው በአለፉት ዓመታት የተካሄዱትን ሁኔታዎች የሚገልጹ መጽሐፎችን አንብቤያለሁ። በተለይም አሁን በሰደት ላይ የሚገኙት የኢትዮጵያ መሪ በነበሩት በኮሎኔል መንግሥቱ ኃይለ ማርያም ቃለ መጠይቅ ስም የተዘጋጀውን መጽሐፍ ሳኅብ የብዙዎችን እርምጃ የተወሰደባቸውን ሰዎች አኳኋን ተግባሩን የፈጸሙትን ሰዎች ሁኔታ ስመለከት ቋንቋ ስላጠረኝ በመገረም ብቻ ነው ያለፍኩት። ነገር ግን ሀገራችን በፍርሃት በተዋጡ ከራስ አእምሮ በፈለቀ ግምታዊ እርግጠኝነት ብቻ ስንት ሰዎችን እንዳጣች መረዳት ይቻላል።

በዚህ ጉዳይ ላይ ሰው ልጽ ካለ፤ በርከት ያሉ የመጻሕፍት ቅጾች ሊወጡ ይችላሉ። እኔ ግን የማጠቃልለው ለስህተታችንና ላለማደጋችን አንደኛውና ምን አልባትም ዋነኛው በግምት ላይ የተመሠረተ እርግጠኝነት ነው። ሦስት የአገራችን አባባሎች ለምሳሌነት አቅርቤ ይህንን ሃሳብ እቋጫለሁ።

አንድ እርዳታና ማስተባባሪያ ማቋቋሚያ ኮሚሽን የአውራጃ ጣቢያ ኃላፊ ሆኖ ይሠራ የነበረ ወንድም ይያዝና ለሦስት ዓመት ይታሠራል። ሲፈታ የታሠረበትን ምክንያት መጠየቅ ስለነበረበት እንዳው በምን ምክንያት ነው የታሠረኩት? ብሎ ይጠይቃል። የተመለሰለት መልስ እንደዚህ ቦታ ያለውን እህል ሽጠህ ለመጠቀም አስባህ ይሆናል ተብሎ ተገምቶ ነው። ለዚህ ወንድም ሦስት ዓመት በእሥር ቤት ለመማቀቅ ግምት ወላጆቹ ራሳቸው በሰውየው ላይ መታሰቡን እንኳን የግምት ግምት ነው የወሰዱት። ሌላው ሰው ደግሞ ለሰባት ዓመት ታሥረው ሲፈቱ የተሰጣቸው የምስክር ወረቀት እርስዎ በእሥር ቤት የቆዩበት

ምክንያት ምን አልባትም ለአብዮቱ ያሰጉ ይሆናል ተብሎ ተገምቶ ነው። በሦስተኛ ደረጃም በሀገሪቱ ታላቅ ቦታና ሥልጣን የነበራቸው ስልሣ ያህል ለዎች በአንድ ጊዜ ሲረሸኑ የአርምጃ ወላጆቹ ግምት እንጂ በሕግ የተረጋገጠ ወንጀል ተገኝቶባቸው እንዳልነበር ግልፅ ነው።

እንግዲህ በነዚህ ለዎች ግምት መሠረት በአገሪቱ ላይ ያለቀው የተወሰደው አርምጃ በሙሉ በይሆናል ብቻ ነው። ለመሆኑ እርስዎስ ከገመቱት ነገር ምን ያህል አውነተኛ ሆኖ አግኝተውታል? በግምትስ የጠሉት ሰው አለ? ለአውነተኛነትዎ ምን ማረጋገጫ አለዎት? ይህንን ካነበቡ በኋላ ቁጭ ብለው እስካሁን የገመቷቸው ነገሮች ስንቶቹ እውነት ስንቶቹ ደግሞ ሐሰት ናቸው? ይጻፉና ይማሩባቸው።

6. መጥፎ ምክር መስማት

ምክር በሁለት መንገድ ይታያል። አንደኛው በመልካም ሌላኛው በመጥፎ። የምክር አገልግሎት በዓለም ላይ ከፍተኛ ቦታ አለው። የመከራዎችና የተመከራዎች ችግሩ የዓላማ ልዩነት መኖሩ ነው። በእያንዳንዱ የሥራና የሞያ መስክ በሠለጠነበት ሥራና ሞያ ከፍተኛ እውቀትና ችሎታ ያላቸው የተራቀቀ ምክር የሚለጡ ሰዎች በዓለም ላይ አሉ። በየትኛውም መንግሥታት አንድን መንግሥት የተሟላ ሊያደርገው የሚችለው በየሥራ ዘርፉ በቂ አማካሪዎች ማግኘቱ ነው። የፀጥታ አማካሪዎች የኢኮኖሚ አማካሪዎች የሶሻልና ሃይማኖት ዘርፍ አማካሪዎች በአጠቃላይ አንድ መንግሥት ለሕዝብ ይሆናል የሚለውን ጠቀሜታ ለማድረግ የሥራ መጀመሪያ የሚያደርገው አማካሪዎችን ማዋየት ነው። በነሱ ከፀደቀና ከታመነበት በኋላ በሥራ ላይ እንዲውል በአዋጅ መልክ ወይም በሕግ መልክ ይወጣል። ይህ ማለት በአመራር ላይ ያሉ ለዎች አምነታቸውን በአማካሪዎቻቸው ላይ ይጥላሉ ማለት ነው። በሌላ መልኩ ደግሞ አማካሪዎች የባለሥልጣናቸውን ሁለንተናዊ ችሎታ መቆጣጠር ብቻ ሳይሆን በባለሥልጣናቸው ታማኝነት እንዲያገኙ ይረዳቸዋል።

ትልቁ ችግርና ሊታሰብበት የሚገባው ምክር ሰጭዎች ታማኝ ሆነውና መሰለው የሚታዩት የተመከራዎቹን አእምሮ እስከሚቆጣጠሩ ድረስ ነው። ያ ካልሆነ በምክር እውቀታቸው በስተጀርባ የራሳቸውን አጀንዳ የሚያስፈጽሙ ብዙዎች ናቸው። አንዳንድ ጊዜ አማካሪዎች በስሙር ስለሚሠሩ የሠሩት ስህተትና እውነት በግልፅ አይታወቅም። የምክሩን ውጤት ኃላፊነት ወሰዶ የሚሠራው ሌላው ባለሥልጣን ስለሆነ ለሚከሰተው ስህተት ብዙ ጊዜ አማካሪዎች ተጠያቂ ሲሆኑ አይታይም።

ይህን አደገኛ ሁኔታ የኢትዮጵያ መንግሥት ዓለም አቀፍ አማካሪ የነበሩት ፕሮፌሰር ሰፔንስር ያሉትን “ፕሮሰ የገባች አገር” በሚለው መጽሐፋቸው ላይ ለኢትዮጵያ መንግሥት አማካሪነት ስመረጥ የየት አገር ዜጋ እንደሆንኩኝ እንዳልታወቅ ከፍተኛ ጥንቃቄ ተደርጎ ነበር። ምክንያቱም ለሚፈጠረው ስህተት ማንኛውም መንግሥት ኃላፊነት መውለድ ስለማይፈልግ ነው። ይህችን አጭር አረፍተ ነገር በደንብ ስናስተውላት አንደኛ በአንድ መንግሥት ላይ አማካሪዎች ምን ያህል ሚና እንዳላቸው የሚገልፅ ሲሆን ሁለተኛም አማካሪዎች በስተጀርባ እያንዳንዱ መንግሥት ምን ጠቀሜታ እንደሚያገኝና እንደማያገኝ የሚያረጋግጥ ነው። አማካሪዎች በሞያቸው የምክር ተለጋሹን ጠቀሜታ ብቻ ሳይሆን የራሳቸውን አጀንዳ ሊያካሂዱ እንደሚችሉ እንረዳለን ማለት ነው። የመጥፎ ምክር ሰጭም አደገኛነቱ እዚህ ላይ ነው። ምክር ሰጭዎች ምክራቸው ጠቀሜታ የማይሰጥ መሆኑን ቢረዱም ያ ነገር አስቀድሞ እንዲታወቅባቸው ስለማይፈልጉና ስለማያደርጉ ምክር ተቀባዩን ወደሚፈልጉት አቅጣጫ ይለዱታል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደዚህ ሁለት ዓይነት ምክር ሰጭዎች በብዙ ቦታ ተጠቅለዋል። በኦሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ ሦስት ያለውን ተንኮለኛ ምክር በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ቀደም ሲል ደጋግመን ስለገለጽን በዚህ ቦታ ላይ ብዙ ጊዜ አናጠፋበትም። የሆነ ሆኖ ምክር ሰጭው የራሱን ድብቅ አጀንዳ በውስጡ ይዞ ተመከራዎቹን ወደማይወጡት አደጋ እንደጨመራቸው ታሪክ

ያሰረዳል። በአሪት ዘፀአት ምዕራፍ 18፤ 1-10 ያለው ታሪክ የሙሴ አማት ለአማቹ ለሙሴ ግሩም የሆነ ምክር ሰጥቶታል። የዚህ ዓይነት ምክር በውስጡ ምንም ዓይነት አጀንዳ የሌለው ለእግዚአብሔር ሕዝብና ለመሪው ጠቀሜታና በረከት የሚለጥ ነበር። በዓለም ላይ ግሩም የሆነ ምክር የሚሰጡ ባለሞያዎች እንዳሉ መዘንጋት የለበትም። በዚህ ርዕሰ ላይ ግን ለመግለፅ የተሞከረው ስህተት የመጣውና እየተፈጠረ ያለው በመጥፎ አማካሪዎች በእንደዚህ ዓይነቶች ስለሆነ መግለፅ የምፈልገው የመጥፎ አማካሪዎችንና የምክራቸውን ውጤት ነው።

በመጽሐፈ ነገሥት አንደኛ እንዲህ የሚል ቃል ሰፍሯል፤ “ናታንም የሰሎሞንን እናት ቤርሳቤህን እንዲህ ብሎ ተናገራት፤ ጌታችን ዳዊት ሳያውቅ የአጊት ልጅ አዶንያስ እንደነገሠ አልሰማሽምን? አሁንም ነይ፤ የልጅሽን የሰሎሞንን ነፍስና የአንቺን ነፍስ እንድታድኝ እመክርሻለሁ። ሄደሽ ወደ ንጉሡ ወደ ዳዊት ግቢና ጌታዬ ንጉሥ ሆይ፤ ለእኔ ለባሪያህ ልጅሽ ሰሎሞን ከእኔ በኋላ ይነግሃል፤ በዙፋኔም ይቀመጣል ብለህ አልማልህልኝምን? ስለምንስ አዶንያስ ይነግሃል? በደው፤” (1ኛ ነገሥት 1፤ 11-14)።

ነቢዩ ቤርሳቤህን ሲመክር በመጀመሪያ ዳዊት የሚፈልጋቸውን እንቁ ቃላት መምረጥ ነበረበት። ዳዊት በሕዝቡ ዘንድ አንድ ጊዜ ከተናገረ የማይዋሽ ነው፤ ተብሎ ይነገር ስለነበር ከቤርሳቤህ ጋር በነበራቸው አዲስ የፍቅር ጊዜ ትዝ እንዲለውና ያ የነገሠውን ልጁን እንዲቃወም የማለላትን ቃል መሀላ እንዲያከብር ማስታወስ ነበረባት። ናታን ይህንን በትክክል ይረዳ ስለነበር ቤርሳቤህን መክሮ ወደ ንጉሡ እንድትገባ ከማድረጉም በላይ ተከትሎ በመግባት ነገሩን እንዲያጠብቅና የንጉሥ ቃል መሻር እንደሌለበት አሳስቦ ነው የመከራት። ቤርሳቤህም የተመከረችውን ምክር በሙሉ እንዲህ ሰጥታ ገለጸች። “ጌታዬ ሆይ አንተ ለባሪያህ ልጅህ ሰሎሞን ከእኔ በኋላ ይነግሃል በዙፋኔም ይቀመጣል፤ ብለህ በእምላክህ በእግዚአብሔር ምሳሌልኛል” (1ኛ ነገሥት 1፤ 17) ስትለው ዳዊት ወዲያውኑ አዋጁን አሳወጀ። በዚህ ምክር ምክንያት የአዶንያስ ንግሥና የሙሉ ቀን እድሜ እንኳን ሳይኖረው ቀረ።

ይህ አማካሪዎች ምን ያህል ከፍተኛ ጥበብና ኃይልም እንዳላቸው የሚያሰረዳ ጥበብ ነው፤ በሌላ ቦታ ደግሞ አማካሪዎች እያንዳንዳቸው የራሳቸውን አጀንዳ ይዘው በመቅረብ እንዴት በተመካሪዎች ላይ ለውጥ እንዳመጡ መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል፤ በሁለተኛ ሳሙኤል 16፤ 17-22 የተዘረዘረው ታሪክ ሁለት አማካሪዎች በአንድ ቤተ መንግሥት ውስጥ የየራሳቸውን አጀንዳ እንዴት እንዳሰፈጸሙ ይተርክልናል።

ዘመኑ የዚሁ የዳዊት ዘመን ነው፤ በመልኩ የተዋበውና በእውቀቱ የሚከራራው አቤሴሎም በእባቱ አደባባይ እየቆመ የእሥራኤልን ሕዝብ ልብ ካሸፈተ በኋላ የእባቱን መንግሥት ገልብጦ ንጉሥ ሆነ። ዳዊት የልጁን መንገሥ ሲሰማ ቤተ መንግሥቱን ለቆ ከጥቂት ጦር ሠራዊት ጋር መሰደድ ነበረበት፤ (2ኛ ሳሙ. 5፤ 13-15)።

በዚህ ጊዜ የአዲሱ ንጉሥ ወዳጆች እንዲሁም ደግሞ የዳዊት ወዳጆች በአካባቢው ይኖሩ ነበር፤ ከነዚህ ውስጥ በምክር ሰጭነቱ ተወዳዳሪ የሌለው አኪጦፌል የሚባል ዳዊትንና አስተዳደሩን የሚጠላ፤ እውቀቱና ተደማጭነቱ በአቤሴሎምና በተከታዮቹ ከፍተኛ ቦታ ያለው ሰው በአማካሪነት ቀረበ። በመጽሐፍ ቅዱስ የአኪጦፌልን ምክር ሲገልፅልን እንዲህ ይላል። “አቤሴሎም አኪጦፌልን ምክሩ ምን እናድርግ? አለው። አኪጦፌልም አቤሴሎምን ቤት ሊጠብቁ ወደ ተዋቸው ወደ አባትህ እቁባቶች ግባ፤ እሥራኤልም ሁሉ አባትህን እንዳሳፈርኸው ይሰማሉ፤ ከአንተም ጋር ያሉት ሁሉ እጃቸው ይበረታል አለው፤” (2ኛ ሳሙ. 16፤ 20-21)።

ይህ አባባል የሚያመለክተን በፖለቲካ ሥራ ውስጥ አንድን ጠላት ጥላቻውን ለመግለፅ ተቃዋሚው የሚያደርገው ከባድና ቁርጥ ውሳኔ ነው። አቤሴሎም ይህንን ካደረገ በተከታዮቹ ዘንድ ያለው የእባቱ ነገር ያለቀለት፤ ያከተመለት መሆኑን ይረጋግጣል። ዳዊት ይመለስ ይሆናል ብለው ሁለት ልብ የሆኑት፤

ምን አልባትም ጠባቸው የላይ የላይ ይሆናል ብለው ልባቸውን ያመነቱት ይህንን ድፍረት የተሞላ አፈጻጸም ሲመለከቱ ልባቸው ይቆርጣል። ስለዚህ አቤቤሎም የአማካሪውን ቃል ሳይውል ሳያድር በተግባር ተረጎመው።

መጽሐፍ ቅዱሳችን የአኪጦፌልን ተሰሚነት እንዲህ ይገልፀዋል። “በዚያም ወራት የመከራት የአኪጦፌል ምክር የእግዚአብሔርን ቃል እንደመጠየቅ ነበረች፤ የአኪጦፌልም ምክር ከዳዊትና ከእሥራኤልም ጋር እንዲሁ ነበረች፤” (2ኛ ሳሙ. 16፤ 23)። የአማካሪዎች ትልቁ ድላቸው በተመካሪዎቻቸው ዘንድ ይህን ዓይነት ተሰሚነት ሲያገኙ ነው፤ ከዚህ በኋላ አኪጦፌል በአቤቤሎም ዘንድ ከፍተኛ ቦታ ይኖረኛል ብሎ አስቦ ነበር። ያቀረባት ምክር አንድም ሳትወድቅ ደረጃ በደረጃ እየተከናወነች ስላየ ቀጣዩ ምክር እንደዚሁ በተግባር ይተረጎማል የሚል ሃሳብ ነበረው።

እዚህ ላይ አኪጦፌል ዳዊትን ጠልቶ ይሆን ወይም አቤቤሎምን ወድዶ? መጽሐፍ ቅዱስ አልጠቀሰልንም፤ ነገር ግን ዳዊት፤ አኪጦፌል እንደዚያ የጠላውን ያህል፤ እሱን የሚወዱና በምክራቸው ትልቅ ተሰሚነት የነበራቸው አማካሪዎች ነበሩት። ከነዚህ ውስጥ አንዱ ኩሲ የሚባል ሽማግሌ ነበር። ኩሲ ዳዊትን ከመውደዱ የተነሣ ዳዊት ቤተ ምንግሥቱን ለቆ ሲሄድ አብሮ ተሰዶ ነበር። ይሁን እንጂ ዳዊት የኩሲ ከሱ ጋር መሰደድ የሚሰጠው ጠቀሜታ ስለሌለው ተመልሶ ወደ ቤተ ምንግሥት ከአዲሱ አስተዳደር ጋር የአኪጦፌልን ምክር ማፍረስ እንደሚችል ተገነዘበ፤ ስለሆነም ኩሲ ተመልሶ በአቤቤሎም ፊት ሰግደትና አክብሮት በማቅረብ አጀንዳውን በልቡ ደብቆ ታማኝነቱን ገለፀ። አቤቤሎም የመጠራጠር መንፈስ ቢያሳይም የኩሲ ብልህነት የአቤቤሎምን ልብ እስከሚያገኝ ድረስ አእምሮ የሚሰረስር ቋንቋ በመጠቀም የአማካሪነቱን ቦታ ያዘ። የአቤቤሎምና የኩሲ ግንኙነት በመጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ተገልጧል። “አቤቤሎምም ኩሲን ስለወዳጅህ ያደረግኸው ቸርነት ይህ ነውን? ከወዳጅህ ጋር ያልሄድህ ስለምንድን ነው? አለው፤ ኩሲም አቤቤሎምን እንዲህ አይደለም፤ ከእግዚአብሔር፤ ከዚህም ሕዝብ፤ ከእሥራኤልም

ለዎች ሁሉ ለተመረጠው ለርእሱ እሆናለሁ፤ ከእርሱም ጋር እቀመጣለሁ። ደግሞም የማገለግል ለማን ነው? በንጉሥ ፊት አይደለምን? በአባትህ ፊት እንደገለገልሁ እንዲሁ በአንተ ፊት እሆናለሁ አለው፤” (2ኛ ሳሙ. 16፤ 17-19)።

ይህ አባባል የአቤቤሎም ልብ በኩሲ ምክር እንዲያምን አደረገው። የእኔ ታማኝነት ለአባትህ እንደነበረው ሁሉ ለአንተም እንደዚሁ ነው፤ ለአባትህ እሰጠው የነበረውን ከፍተኛ ጠቀሜታ ያለው ምክር አሁንም ለአንተ እሰጣለሁ። ከእግዚአብሔር የተመረጥከ፤ በዚህ ሕዝብ የተመረጥከ፤ በእግዚአብሔርና በዚህ ሕዝብ የተመረጠውን ትቼ የተዋረደውን፤ ሥልጣን የለቀቀውን ዳዊትን እንዴት እከተላለሁ? ይህ የኩሲ አባባል ግን እውነተኛ አልነበረም። መጀመሪያውኑ ከሰደት ወደከተማ ሲመለስ ቢቻል የከፋውን የአኪጦፌልን ምክር ማፍረስ፤ ካልተቻለ ደግሞ በተመከረው አጥፊ ምክር ዳዊት የሚያመልጥበትን መረጃ ማቀበል ነበር።

በዚህ ታሪክ ላይ የምንመለከተው በአዲሱ በአቤቤሎም አስተዳደር ውስጥ ሁለት ተቃራኒ አማካሪዎችን ነው። አንደኛው የአቤቤሎምን መንግሥት በዘዴ ለመገልበጥ የሚሞክር፤ ሌላው ደግሞ የጠላውን የዳዊትን አስተዳደር እንዳይመለስ ማድረግ ነው። በአንድ በኩል ዳዊት ገና ኃይሉ አልተደመሰሰም፤ በሌላ በኩል ደግሞ የአቤቤሎም ሥልጣን አልተደላደለም። አሁን የሚቀጥለው ሥራ የሚሆነው በሥልጣን ከማደላደል በፊት ዳዊትን እስከ ሠራዊቱ መደምሰስ ነው። ከዚህ ሥራ የጦር እቅድ የሚያወጡት ሁለቱ አማካሪዎች ናቸው። በቅድሚያ የቀረበው የዳዊትን ጦር የመደምሰስ እቅድ በአኪጦፌል ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ሲል ዘግቦታል፤ “አኪጦፌልም አቤቤሎምን አሥራ ሁለት ሺህ ለዎች ልምረጥና በዚህች ሌሊት ተነሰቹ ዳዊትን ላላድድ ደክሞና እጁ ዝሎ ሳለ እወድቅበታለሁ አሳፈራውማለሁ። ከርሱም ጋር ያለው ሕዝብ ሁሉ ይሸሻል፤ ንጉሡንም ብቻውን እመታዋለሁ፤ መሸራ ወደባሏ እንደምትመለስ ሕዝቡን ሁሉ ወደ አንተ እመልለዋለሁ፤

ሕዝቡ ሁሉ ደህና ይሆናል፤ የምትፈለገው አንድ ሰው ብቻ ይሆናል፤" (2ኛ ሳሙ. 17፤ 1-3)።

ነገሩ አቤሴሎምንና የእሥራኤልን ሽማግሌዎች ደስ አስኘ። መጽሐፍ ቅዱስ ይህ የጦር እቅድ በሥራ ላይ ቢውል ኖሮ ይፈጸምና ይሆን የነበረው አኪጦፌል ያለው ነበር ይላል። አደገኛ ምክር ነበር የመከረው። ዳዊት በሽምግልና በልጁ ተባርሮ በውሀ ጥም ላይ ነበር። ሠራዊቱ ግን እሱን ለመመካት አልተረጋጉም ነበር። ይህ እድል ለአቤሴሎም እጅግ አስፈላጊ ነበር፤ ነገር ግን አቤሴሎም ይህንን ከሥራ ላይ ከማዋሉ በፊት እንደ አባትህ እወድሃለሁ ያለውን የኩሲን ምክር መስማት ነበረበት፤ ስለዚህ አኪጦፌል የመከረውን ምክር አዘጋጅቶ በሪፖርት መልክ በኩሲ አቀረበና ከዚህ የሚጨመር ወይም የሚቀነስ ካለ በሚል ጠየቀ።

የምክር ጥበብ የተሞላው ኩሲ የአኪጦፌልን ምክር ሳያቃልል የራሱን አጀንዳ ለማስፈጸም ብቁ የሆነ ምክሩን አዘጋጀ። "ኩሲም አቤሴሎምን አኪጦፌል በዚህ ጊዜ የመከራት ምክር መልካም አይደለችም አለው። ኩሲ ደግሞ አለ፤ ግልገሎች በዱር በተነጠቁ ጊዜ ድብ መራራ እንደሆነች በልባቸው መራሮች እጅግም ኃያላን መሆናቸውን አባትህንና ሰዎቹን ታውቃለህ፤ አባትህ አርበኛ ነው፤ ከሕዝብም ጋር አያድርም። አሁንም ምን አልባት በአንድ ጉድጓድ ወይም በማናቸውም ሥፍራ ተሸሽጎ ይሆናል። በመጀመሪያም ከነሱ እያሌዎች ቢወድቁ፤ የሚሰማው ሁሉ አቤሴሎምን የተከተለው ሕዝብ ተመታ ይላል። እሥራኤልም ሁሉ አባትህ ኃያል እንደሆነ፤ ከእርሱም ጋር ያሉት ሰዎች ጽኑአን እንደሆኑ ያውቃልና ጽኑ ልቡም እንደ አንበሳ ልብ የሆነው ፈጽሞ ይቀልጣል። ነገር ግን የምመክርህ ይህ ነው፤ ከዳን እስከ ቤርሳቤህ ያለ እሥራኤል ሁሉ በብዛቱ እንደ ባሕር አሸዋ ሆኖ ወደ አንተ ይሰብሰብ፤ አንተም በመካከላቸው ወደ ሰልፍ ውጣ። እርሱንም ወደምናገኝበት ወደ አንድ ሥፍራ እንደርሰበታለን፤ ጠልም በምድር ላይ እንደሚወድቅ እንወርድበታለን፤ አርሱና ከርሱም ጋር ያሉ ሰዎች ሁሉ አንድ ሰንኳን አናስቀርም። ወደ ኩተማም ቢገባ እሥራኤል ሁሉ ወደዚያች ኩተማ ገመድ ይወስዳል፤ እኛም አንድ

ድንጋይ እስከማይገኝባት ድረስ ወደ ወንዝ ውስጥ እንሰባታለን። አቤሴሎምና የእስራኤልም ሰዎች ሁሉ የአርካዊው የኩሲ ምክር ከአኪጦፌል ምክር ይሻላል አሉ ..."፤ (2ኛ ሳሙ. 17፤ 7-14)።

ከዚህ በላይ ያየናቸው ሁለት አማካሪዎች እያንዳንዳቸው የየራሳቸውን ዓላማና ግብ ለመምታት ያደረጉት የምክር ሥራ ስተመካረው ባለሥልጣን በግድ ሁለቱንም ሳይሆን አንዱን የመቀበል ኃላፊነት ነበረበት። አዲስ ንጉሥና በሱ ሥር ያሉት የእስተዳደር ሰዎች ተቀብለው በሥራ ላይ ያዋሉት የኩሲን ምክር ነው። ለምንድን ነው የኩሲ ምክር ከአኪጦፌል ምክር ይልቅ ተቀባይነት ሊያገኝ የቻለው? እዚህ ላይ ነው እንግዲህ የምክር ስጭዎች ችሎታ ተመካሪዎቹ በማይጠረጥሩትና በማይገምቱት ሁኔታ የራሳቸውን ሃሳብ ማሳካት መቻላቸው ነው፤ ስለዚህ የሁለቱን ሰዎች አባባል ተራ በተራ እንመልከተው፤

አኪጦፌል በሰጠው ምክር ላይ ዳዊትንና ተከታዮቹን ለመደምሰስ ከአቤሴሎም የሚፈልገው ፈቃድ ብቻ ነው፤ ከዛ በተጨማሪ ከሱ ጋር የሚዋጉትን 12ሺህ ጦር ሠራዊት የሚመርጠው እራሱ ነው። ዳዊትን ለማሳደድ በቂ ችሎታ ያለው እሱ ብቻ ነው። በዳዊት መሞትና መደምሰስ ምክንያት የእሥራኤል ሕዝብ ወደ አቤሴሎም ይመለሳል። ይህ ሁሉ ድርጊት የሚከናወነው በአኪጦፌል ጀግንነት ነው፤ ስለዚህ አኪጦፌል የሚያደርገው ድርጊት ሁሉ አቤሴሎም የለም፤ የአቤሴሎም ድርሻና የአኪጦፌልን ጀግንነት ማወደስና መቀበል ብቻ ይሆናል። ከዚህ ሌላ በአቤሴሎም የጦር እቅድ የጠላት ኃይል ምን እንደሚመስል አላሳየም። ዳዊትና ተከታዮቹ ከሥልጣናቸው ሲባረሩ እንዴት ዓይነት ስሜት እንደሚሰማቸው አልገለጠም። ሰው በተፈጥሮው ሲናደድ ኃይል ይጨምራል፤ ያ ኃይሉ ደግሞ ለሞት እስከማይፈራ ድረስ ያደፋፍረዋል። አኪጦፌል ይህንን ሁሉ አላየም፤ እንደገና ደግሞ አኪጦፌል በዚህ እሱ ባወጣው ዕቅድ ዳዊት ከተደመሰሰ በነገሩ የአቤሴሎምና የተከታዮቹ እጅ ስለሌለበት የጠቅላላ የአገሪቱን ኃይል በአንድ ሰው እጅ ማስቀመጥ ነው። ያ

ማለት ለዳዊት መንግሥትና ሕይወት ስሜት የሌለው አኪጦፌል ለአዲሱ መንግሥትም እንደማይመለስ ጥቆማ ይሰጣል።

ይህንን ሁሉ በማገናዘብ ነው ከአኪጦፌል ይልቅ የኩሲ ምክር ተቀባይነት ያገኘው። ኩሲ መጀመሪያውን የመጣው ለአቤሴሎም ሳይሆን ለዳዊት ሊሠራ ነው። ስለዚህ ይህ የሁለትዮሽ ሥራው እንዳይታወቅበት እያንዳንዱ የሚጠቀምበት አረፍተ ሃገር የተቀመመ መሆን ነበረበት። ስለዚህ የሚጀምረው የአኪጦፌልን ምክር እያንዳንዱን ካዳመጠና ካጠና በኋላ ለማሳየት የፈለገው እሱ ያልተጠቀመባቸውንና ያላያቸውን ሃገሮች ነው። እነዚህ ሃገሮች ደግሞ የዳዊትን አቅም አይቶ ስለነበር ዳዊትን የማይጎዱ መሆን አለባቸው። በሌላ አባባል አቤሴሎም የማይነቃባቸው ዳዊት የማይጎዳባቸው ማለት ነው።

ከዚህም ጋር ደግሞ የአኪጦፌል ምክር አዋቂነት አብሮ መገለፅ አለበት። አኪጦፌልን ካቃለለ ይነቃበትና ያሰበው ሃገር ሁሉ ይፈርሳል። ስለዚህ የአኪጦፌልን መካሪነት እንዲህ ብሎ ነው የሚያስቀምጠው። አኪጦፌል በዚህ ጊዜ የመከራት ምክር ጥሩ አይደለችም ይልና አቤሴሎምን በነገሩ ያስገባል። አባትህን አንተ ታውቀዋለህ፤ ያ ማለት አባትህ ጀግና ነው። አንተም ጀግና ነህ ማለት ነው። የተከታዮቹን ሁኔታም ታውቀዋለህ፤ በሚል የአባቱን ጀግንነት አብሯቸው ያደገውንም የጦር መሪዎች ጀግንነት ካሳየ በኋላ ከሥልጣን በመውረዳቸው ምክንያት የሚሰማቸውን ስሜትና በንዴቱ ውጤት ምክንያት የሚመጣውንና የሚያሳዩትን ኃይል በአራስ ነብር መስሎ አሳየ።

ከዚህ በኋላ እንደዚህ ዓይነት ሰዎችን ማሸነፍ የሚቻለው በተጠናና ንጉሡ ራሱ መሪ በሆነበት የጦር ስልት እንጂ እንደዚህ በይድረስ ይድረስና በሰሜት ላይ በተመሠረተ ጦር አመራር ሊሆን አይችልም። ስለዚህ አንተ ራስህ ሕዝቡን ጥራ፤ ሕዝቡም እንደ ባሕር አሸዋ አንተን ይከተላሉ። እነሱም ምንም ጎበዝ ቢሆኑ፤ ምንም ቢናደዱ፤ በሕዝቡ ብዛትና በአንተ አስተባባሪነት የተነሣ አንድ ድንጋይ እንደሚወረወር ያህል ቀለው በእጅህ ይያዛሉ። ድሉም

ይጠናቀቃል። አንተም መንግሥትህ ለዘለዓለም ይኖራል። ይህ ምክር አቤሴሎምንና ተከታዮቹን ስላስደሰተ ተቀባይነት በማግኘቱ ምክንያት የአኪጦፌልንም ሕይወት ለማጥፋት ምክንያት ሆኗል። ከዚያም ኩሲ ያሰበው የአቤሴሎም መንግሥት ካለመቀጠሉም ባሻገር አቤሴሎም በጦር ተወግቶ እንዲሞት ተከታዮቹም እንዲበታተኑ ሆኗል።

በመጽሐፈ አስቴር ያለው ታሪክ የግል ጥቅሙ የተነካበት የመሰለው ህማ በዘበኝነት የተመደበው መርከዲዮስን ካልሰገድክልኝ በሚል ጥላቻ ተነስቶ ሙሉ አይሁድን ለማስጨረስ ያዘጋጀው ምክር እንዲህ የሚልነበር፤ “አንድ ሕዝብ በአሕዛብ መካከል በመንግሥትህ አገሮች ሁሉ ተበትነዋል፤ ሕጋቸውም ከሕዝቡ ሁሉ ሕግ የተለየ ነው። የንጉሡንም ሕግ አይጠብቁትም፤ ንጉሡም ይተዋቸው ዘንድ አይገባም። ንጉሡ ቢፈቅድ እንዲጠፋ ይጻፍ፤ እኔም ወደ ንጉሡ ግምጃ ቤት ያገቡት ዘንድ አሥር ሺህ መክሊት (ብር) የንጉሡን ሥራ በሚሠሩት እጅ እመዝናለሁ አለው። ንጉሡም ቀለበቱን ከእጅ አወለቀ፤ ለአይሁድም ጠላት ለአጋጋዊው ለሐመዳቱ ልጅ ለህማ ሰጠው፤ ንጉሡም ህማን ደስ የሚያሰኝህን ሃገር ታደርግባቸው ዘንድ ሕዝቡም ብሩም ለአንተ ተሰጥቶሃል አለው።” (አስቴ. 3፡ 8-11)።

በዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ላይ ህማ እንዳለው አይሁድ የአርጤቅሲስ ጠላቶች አልነበሩም። በዚያ ፈንታ በተለይ መርደኪዎስ የንጉሡን ነፍስ በማትረፍ በጥበቃ ሥራው ከፍተኛ ታማኝነት ያተረፈና ከጠላቶቹ እጅ ያዳነው ሰው ነበር። መጽሐፈ አስቴር ለዚህ መልካም ሥራው መርደኪዎስ ምንም ሃገር ሳይደረግለት እንዲያውም ንጉሡ ሳይሰማ በህማ ዘገባ እሱና አይሁዳውያን ጠላቶችና ለመንግሥት የማይመቹ ሆነው ቀረቡ። ይህ ህማ ራሱ ከእእምሮው የፈጠረውን ንጉሡ ሌሎቹን እንዲያጠፋ መብት እንዲሰጠው የተጠቀመበት ዘዴ ነበር። ኋላ ሁኔታው ሲጋለጥ ግን ህማ ያለው ሳይሆን የዚያ ተቃራኒ ሆኖ ነው የተገኘው።

አጠቃላይ መጥፎ ምክር መከራዎች ለዎች እውነትን እንዳይመለከቱና ለሠሩት ሥራም ኃላፊነት እንዳይወስዱ የለዎችን አእምሮ ከሚቆጣጠሩበት አንዱ ዘዴ ነው።

ለመሆኑ ለዎች ከዚህ በላይ በሰድስት ነጥብ በዘረዘርናቸው ጉዳዮች ተገዥ የሆኑበት ምክንያት ምንድን ነው? ሦስት መሠረታዊ ነገሮች አሉ።

1. የሰው ልጅ በባሕርዩ የማይሞት ስለሚመስለው የያዘውን ነገር እንደያዘ ዘለዓለማዊ መሆን ስለሚፈልግ ነው፤
2. በዚህ ምድር ላይ የሰው ልጅ ሲኖር ሁል ጊዜ ደስታን ይፈልጋል፤ የያዘው ነገር ስለማያረካው የሚያረካውን ነገር ለመፈለግ ከዚህ በላይ በዘረዘርናቸው ነገሮች ላይ ይጠመዳል፤
3. እኔነትንና የበላይነትን በዚህ ዓለም ላይ ለመገንባት ሁል ጊዜ የሰው ልጅ ይጥራል። ማንነትን የበላይ ለማድረግ የሚጥሩ ሰዎች በሙሉ ማንነታቸውን ያልተረዱ ናቸው።

በዓለም ላይ ስንኖር እግዚአብሔር የፈጠረን እያንዳንዳችን በእኔነታችን ስንቆምና ያ እኔነት ደግሞ እግዚአብሔር እሱነቱ በሕይወታችን ሲገልፅ ብቻ ነው። ይሁን እንጂ በሰው የሕይወት ታሪክ ውስጥ ይህ ሁኔታ አልታየም። ሰው በሕይወቱ ሊኖረው የሚገባውን ነገር ለመኖር ዋሽቶ፣ ሳሱቶ፣ አታሎና አጭበርብሮ ብቁነት ያገኘ ይመስለዋል፤ ነገር ግን ያ በሰው ታሪክ ውስጥ ሲገኝና ሲሆን አይታይም። የአገራችንን የአስተዳደርና የኅብረተሰብ ታሪክ ስንመለከተው ይህንኑ ህቅ ነው የሚያስረዳን።

ምርጫችን ምን ይሁን? የፈለግነውን ካላገኘን አግኝተንም ካልረከን እንረከብታለን ያልነው ነገርም ዘለዓለማዊ ካልሆነ ምርጫችን ምን ይሆን? የሚቀጥለው ክፍል ስለዚህ ጉዳይ ያብራራል።

ክፍል ሦስት

ምርጫችን ምን ይሁን?

ይህ ርዕሰ ሰው አዋቂ፣ አስተዋይ፣ ተመራማሪ፣ የሚጠቅመውንና የሚጎዳውን ለይቶ የሚረዳ ሰለሆነ ሕይወቱን የተሟላ አድርጎ ለመኖር በእውቀቱ ተጠቅሞ ምርጫውን ማስተካከል እንደሚኖርበት ያስተምራል። ሰው በሕይወቱ ሁል ጊዜ ደስተኛና የበላይ መሆን ይፈልጋል፤ እንከን አልባ ኑሮ ለመኖርም ይጥራል። በክፍል ሁለት ከ1 እስከ 6 በተዘረዘሩ ማብራሪያዎች ሰው የማይፈልገው ነገር አንድ ብቻ ነው።

እሱም የበታች ያደርገኛል የሚለውን ለህተቱን መቀበል ነው። ከዚህ የተነሣ የበላይ ለመሆንና በተሠራው ለህተት ላይ ተጠያቂ ላለመሆን ከእውነቱ ለማምለጥ ብዙ ምክንያቶች ደርድሯል፤ ይደረድራልም። ይሁን እንጂ ከላይ ያየናቸው ጉዳዮች የሚያስተምሩን ሰው በሚያገኘው ሊረካ ያለመቻሉን ነው። ይህ ሁሉ ውጣ ውረድ ተደርጎና ሆኖ ተጨንቆም ተጠቦም ሰው ከፈራው ነገር ሲያመልጥና እሆነዋለሁ ያለውን ሲሆን አላየንም።